

ge a kény
ében

er, könyves betétek 684
ix betétek és pénztári bo
8 ezer, valutahitelezők
különbözők 68 millió
jalap 41 millió 880 e
ala külön számla 167 m
a Nationala visszszám
062 ezer, Banca Nation
0 millió 201 ezer, Stea
millió 597 ezer, szavatos
112 millió 316 ezer, vá
k 11 millió 608 ezer, vá
valutában 69 millió

összesen 4 milliárd 143
ajt tesznek ki. A bank
három év alatti viss
20 százalékát az első
ásodik és 50 százalékát

ZSDE

tóber 28. Márka 40, h
0, dollár 168.50, font 6
70, líra 8.80, cseh koron
7, dinár 3, schilling 22
15, zloty 19.50, bel
ber 28. Francia fran
ollár 167.70, belga fran
svájci frank 33.05, cse
rka 39.60, holland fori
r 28. Márka 119.30, h
6.40, dollár 5.10, fo
frank 20.09, líra 26.47
0, pengő 90.02%, din
ty 57.

Grammofón.
Vegyes zene,
Kvartett.
Listák zenekarral.
Rádiózenekar. 21: Áriák
eny. 21:50: Grammofón
gedüverseny.
Operadalok. 22: Köny
nyol dalok. 24:30: Szim
adó: 20: Svjci dalok.
adó: 20:20: Ábrándok
y.
Grammofón. 21: Ve

rdetések

éb ort. kóser étterme
m alatt! Izletes ételek,
és helyiség. Utazóknak
mény. Abonoma, eskü
áron.

stett kétszobás modern
e. Cim Széchenyi tér
atu, parkettes butoro
hálóval, Calea Regele
dszint, utolsó ajtó.
ul, németül beszélő
ót rendelkező urino
agy urnál házvezető-
állást keres. Megkore
ligére kéri a kiadóba.
énczkaucióval azonnal
Cluj.

héber nyelv, vala
ni tantárgyak tanítá
mérsékelt áron, eset
t ellenében. Szíves
st" jellegre a kiadó
atu butorozatlan szo
ával november 1-re.
urileány teljes álla
adóban.

XIV. ÉVF. * 244. SZAM
Cluj—Kolozsvár, 1931.
október 30 Péntek
5692 EV Chesvan 19

Taxa postala
platite in numerar
No. 224.716.929

Ara 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Baron L. Pop (volt Brassai
ucca) 10. szám. Telefonszám: 9-77
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Félévre 663 lej
Negyedévre 326 lej
Egy hónapra 116 lej
KULFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Egy évre 10 dollár
Egy hóra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénzzem)
Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel

Még a saját törvényeit sem...

Szokásba, sőt hagyományba ment már nifelénk, hogy minden új kormány egy könnyed koreográfiai mozdulattal felrugta az előző kormányok törvényeit. Vizszenőleg, harmad- és negyedikleg. Mindenütt a világon a kormányok tartoznak a törvényekhez alkalmazkodni. Nálunk fordított világ van. A törvénynek tekergetik ki a nyakát addig, míg hozzáidomulnak a kormányokhoz.
Nemrég olyan törvényt hoztak, hogy az iskolák igazgatóit nem a minisztérium nevezi ki, hanem a tanári kar választja meg.
A romani liceum sietett eleget tenni a törvénynek és a tanári kar össze is ült, hogy megválassza az igazgatót. Három tanár egyforma szavazatot kapott és így mind a háromnak a nevét felküldték Jorgához, hogy válasszon ki egyet közülük. Jorga fogta a három nevet és kinevezett egy negyediket.
A kormány ugylátszik még a saját törvényeit sem veszi komolyan.
Miért venné komolyan azokat, amelyeket nem is ő szavazott meg?

Zipstein

A hosszú vakációra küldött nemzeti parlamenti parlament egyik legjellegzetesebb figurája volt ez a rozsdáshajú, hunyorgó szemű, alacsonytermetű és mindig borotvátalan emberke, Moise Zipstein. Szenátor. A sors kifürkészhetetlen akaratából és a nemzeti parlamenti jóvoltából. A tighnemetjei zsidókat „képviselte” a felsőházban.
Parázs botránokat provokált az ellenzéki képviselőkkel. Gazdáinak egyetlen füttye elég volt ahhoz, hogy akárcsak egy jól dresszírozott mopszi, nekirugasson a szenátus előkelő légkörében hűsülő liberális volt minisztereknek és tábornokoknak.
Ezek persze nevettek rajta. És nem bán tották. Ártalmatlan volt. Házi zsidó.
Egyszerre aztán eszébe jutott, hogy neki nemcsak „kormánypárti”, hanem „zsidó” kötelességei is vannak. Vlád Aurél kultuszörvényét tárgyalta. Mayer Ebner felháborodottan tiltakozott, amidőn közbeszúvított Zipstein rikácsoló, kellemetlen hangja:
„Önök nem beszélhetnek a zsidóság nevében!”
A zsidó ügyet hátbatámadta Zipstein, a házi zsidó. Az idő kerek fordult egyet és az új választásokon a zsidóság nem Zipsteint küldte a parlamentbe. Kinnrekedt, könyvkereskedése is elszűnt a politikán. A „népképviselő”-ből csupán egy autója maradt meg. Zipstein felcsapott taxifőnöknek és a legelső alkalommal az árokba vezette kocsiját.
A vizsgálatnál kiderült, hogy nem volt hajtsái jogosultsága. A volt szenátort le fogják csukni. Igazán sajnáljuk Zipstein Moiset. De ez a lecke nem árt. Megtanulhatja belőle, hogy nemcsak egy népet, de autót sem tud vezetni, ha valaki nincs arra hivatva és jogosítva.

Kilenc pártvezér rugdosódik

Vajda Sándor zsémbes ember, egy kis maró gunyért nem kell a szomszédba mennie s nem szereti a nyilvánossággal közölni, hogy milyen gondolatokat forgat a fejében.
Ezért van az, hogy csak ritkán szánja rá magát az intervjúra. Ha azonban egyszer beszélni kezd, sokat zörtölődik s egy szellems, szatirikus aperszú kedvéért, szívesen hajlandó fejbeverni az igazságot.
Ezért kell minden nyilatkozatát gondosan keresztül szűrni ezen a hármast prizmán. A legújabb nyilatkozatát is, amely szól a demokráciáról, a kisebbségekről és a nemzeti kormányról.
A demokráciát és a kisebbségeket szépen megdicséri a volt belügyminiszter.
„Nemzeti kormányról pedig még csak szó se legyen” — mondja.

Pop Valer Erdély helyzetéről referált az uralkodónak

Ismét megjelenik a Lupta. A király Avarescunak ajánlotta fel a hatalmat?

Bucuresti-Bukarest, október 29. Pop Valer, Erdély minisztere, ma délelőtt audiencián jelent meg az uralkodó előtt, aki behatóan tájékoztatta magát Erdély gazdasági, szociális és politikai helyzetéről. Este az erdélyi miniszter Kolozsvárra utazott.
Bucuresti-Bukarest, október 29. A kormány ismeretesen ajánlotta a Lupta és az Ordinea című lapok megjelenését, az első a pénzügyi helyzettel, utóbbit pedig az uralkodóval kapcsolatosan írott cikkek miatt. A Lupta ma délután ismét megjelent. A lap vezércikk helyén nyilatkozatot közöl, amelyben megígéri, hogy Argetoianu belügyminiszter kívánságának megfelelően, nem fog a pénzügyi helyzetéről ellenőrizhetetlen híreket közölni.
Az Ordinea megjelenése továbbra is fel van függesztve. A lap nyomdáját karhatalom őrzi. Ma délután, eddig ismeretlen körülmények között, kicsempésztek az uccára a betiltott lap néhány példányát. Az Ordinea két oldalon jelent meg és az Argetoianu elleni otromba támadásokon kívül semmit nem tartalmaz.
Bucuresti-Bukarest, október 29. A fantasztikus hírt közölte. A lap szerint Averscu marsall egy volt liberális miniszternek kijelentette, hogy az uralkodó felajánlotta neki, alakítson kormányt Argetoianu-Manoilescu-Madgearu és Junian bevonásával. A marsall kijelentette azonban, hogy az ajánlatot nem fogadja el. A Lupta maga is megjegyzi, hogy ez a verzió teljesen légből kapottnak tekint-

hető.
Bucuresti-Bukarest, október 29. A pénzügyi kormányzat vezetőinek megállapításai szerint a romániai pénzügyi megnyugodottnak tekinthető. A Marmorosch Bank kényszeregyezségi kérése ezek szerint nem idézett elő súlyosabb megrázkódtatást a pénzügyi piacra. A betétek idegessége is elült már a mai napon. Ezt bizonyítja az a tény, hogy a Banca Nationalához az egész ország területéről összesen 5 millió lej értékű visszszámítási kérés érkezett be. A jegybank igazgatósága az elmúlt napokban többször is ülést tartott, hogy felülvizsgálja a pénzügyi piacról beérkező jelentéseket és azonnal fogantossítsa a szükséges intézkedéseket.
Bucuresti-Bukarest, október 29. Az ipari és kereskedelmi minisztérium bizottságot alakított, amelynek feladata az iparvállalatok helyzetének tanulmányozása, az ipari racionalizálás problémájának megvitatása s az ipari termékek elhelyezéseinek megkönnyítésével kapcsolatos intézkedések megbeszélése. A bizottság elnöke Vasilescu Carpen iparügyi miniszter, tagjai Budeanu iparügyi, Georgiu közmunkaügyi és Banu munkaügyi államtitkárak, Stavri Cunescu munkaügyi, Iordan Stefanescu és Marin Niculescu pénzügyminisztériumi vezérigazgatók, Otou és Angelescu, a Banca Nationala igazgatói, valamint az Ugir és az ipari és kereskedelmi kamarák szövetségének képviselői.

Cyprus szigetén még mindig nem állott helyre a rend

London, október 29. A cyprusi Fama-gusta kikötővárosban újabb tengerészcsapatokat szállítottak partra a Colombo csatahajó fedélzetéről. A rendet nagyjában sikerült helyreállítani. A lázadók őrizetbe vétele folyamatban van. A sziget középső részén a zavargások színtere áthelyeződött a városokból a falvakba. Több angol alattvalót utasítottak a sziget bel-

esjének elhagyására és arra, hogy a kikötőkben horgonyzó hadihajókra keressenek menedéket.
Párizs, október 29. Athéni távirat jelenti, hogy a cyprusi események miatt több ezer főnyi tömeg jelent meg Szaloniki angol konzulátusa előtt. A lármás tömeget lovasrendőr-atakkal kergették szét.

Hm. Kár, hogy akkor nem dicsérte a demokráciát és a kisebbségeket, amikor még belügyminiszter volt. Jobban fogott volna rajtuk a dicséret. Ma esetleg még csufolódásnak venné valaki...

Hanem a nemzeti kormány alaposan elbánik.

Azt mondja: a király parancsára hamar elkészülne a nemzeti kormány listája: Duca, Maniu, Jorga, Mihalache, Lupu, Averscu, Goga, Bratianu György, Grigore Filipescu...

Alljunk csak meg egy szóra. Hát a kisebbségek? És a szocialisták? Ezt hívják demokráciának és modern kisebbségi politikának? Nemzeti kormányról beszél Vajda, vagyis olyan kormányról, amely az ország minden rétege között megosztaná a felelősséget és a hatalmat és még csak eszébe sem jut, hogy kisebbségek és munkások is vannak Romániában.

Persze, Vajda is tudja jól, hogy egy valódi nemzeti kormány jól fogna ezekben a nehéz időkben. Sőt csak a nemzeti kormány mentheti meg az országot. A külföldi tőkéseknek direkt kedvük volna tölteni a pénzt egy olyan országba, ahol olyan szent az egyetértés.

Csak hogy Vajda már jóelőre megkontarazza ezt a szent egyetértést és megjelölje, hogy az általa felsorolt kilenc ko-

moly ur, kilenc elsőrendű pártvezér és kemény hazafi, minden fontos kérdésnél egymásnak a lábait fogja rugdosni az asztal alatt, a szeméit fogja forgatni, de közben majd a markába röhög, mialatt a minisztertársa beszél és minden gondja az lesz, hogy egyetlen egészséges határozat se születessen meg a minisztertanácson.
Hát ez az.
Ezért kell lassan elpusztulni mindannyiunknak.
Mert ez a kilenc ur, akik a pártok elnöki székeiben ülnek, Vajda tanúsága szerint, füttyülnek az országra és az az egyetlen gondjuk, hogy egymásnak a lábait rugdosassák az asztal alatt.
Vajda és a kilenc hazafi nem tudnak azt, hogy egy a fejünk felett a ház és nem vagyunk hajlandók éhenhalni pusztán az ő kedvükért?
Vajdon nem lehetne a pártvezéreknek ezt az első garnitúrát, amely még mindig láb rugdosással foglalkozik, nyugalmal küldeni? Talán akadna a második garnitúrából kilenc olyan pártvezér, akik a kisebbségekkel és a szocialistákkal együtt minden hátsó gondolat nélkül tudnának együtt ülni a minisztertanácson, hogy egyszer és mindenkorra segítsenek a bajba jutott országon.
Es egy kis láb rugdosás kedvéért nem adnák el az egész országot az ördögnek.

VILÁG TŰKRE

Az angol választások mérlege

Az angol munkáspártot ugyanaz a végeredmény érte utól, mint Romániában a nemzeti parasztpártot. Több mint két évig állott a kormány élén és bőven lett volna ideje és alkalma megváltoztatni az elavult, korszerűtlen és reakciós angol választási rendszert. Angliában még ma is a kerületenkénti választás van érvényben, azzal a súlyosbítással, hogy a mandátum elnyeréséhez még abszolút többség sem szükséges, hanem a relatív többséget elnyert jelölt kapja meg a mandátumot. Most, hogy közel tíz párt vett részt a választásokon, olyan esetek is történtek, hogy a leadott szavazatok egytizedével már mandátumhoz jutottak egyes jelöltek.

Ha a munkáspárt bevezetné volna a proporcionalis választási rendszert, úgy most, katasztrofális veresége ellenére, még mindig körülbelül 200 képviselővel vonulhatna be az alsóházba. Így azonban saját bűnének esett áldozatul és meg kell elégednie 50 mandátummal, vagyis alig egytizedével annak, amennyivel a legutóbbi parlamentben rendelkezett. Kicsinyes taktikai szempontokból halasztotta a munkáspárt a választójogi reform megvalósítását márcól-holnapra, amivel elsősorban szövetségesen, a liberálisokon akart ütni. A liberálisok ugyanis a legutolsó választásokon közel öt és félmillió szavazattal csak 58 mandátumot szereztek. A munkáspárt attól tartott, hogy a proporcionalis választási rendszerből a liberális pártnak több haszna lesz, mint neki. Most aztán kesereghetnek a munkáspárti korifeusok saját rövidlátásuk és kicsinyességük gyászos következményei fölött.

A világsajtó a munkáspárt megsemmisítő vereségéről ír. Ez a megállapítás nem egészen objektív. Csak a tényleges mandátumszámot tekintve, olyan lesújtó az eredmény, míg a szavazatok számában sokkal kisebb a visszaesés. Az 1929. évi 8 millió 390 ezer szavazattal szemben most 6 millió 700 ezer szavazatot kapott a munkáspárt, ami mindössze husz százalékos visszaesést jelent, míg ugyanakkor a mandátumok száma 80 százalékkal csökkent.

Ha valaki hasznát látta a reakciós választási rendszernek, úgy elsősorban éppen a liberálisok voltak azok, akik miatt a munkáspárt nem akarta megcsinálni a választói reformot. Míg a legutóbbi választásokon a liberálisok, mint említettük, öt és félmillió szavazattal csak 58 mandátumot kaptak, most a kormánypárti és ellenzéki liberálisok kétfélmillió szavazattal 77 mandátumhoz jutottak.

Megdöbbenő módon jut kifejezésre ennek a választási rendszernek igazságtalansága, ha azt vizsgáljuk meg, hogy egy mandátum elnyeréséhez az egyes pártoknak hány szavazatra volt szükségük. E számítás szerint

a konzervatívoknak	24.360
a kormánypárti liberálisoknak	26.100
Macdonaldnak	26.500
Lloyd Georgenak	30.700
a munkáspártnak	132.000

szavazatra volt szüksége ahhoz, hogy egy mandátumot elnyerjen. Vagyis ezen a választáson egy konzervatív szavazat közel hatszor annyit ért, mint egy munkáspárti.

Mindez azonban csak választási aritmetika, amelynek a lényeghez édeskevés köze van. A lényeg az, hogy a munkáspárt tényleg vereséget szenvedett és hosszú évekig a konzervatívok fogják megszabni az angol politika irányvonalát. A vereség annál meglepőbb, mert az angol választók 88 százaléka az „alkalmazottak” sorából kerül ki, vagyis gazdasági érdekei szerint inkább a munkáspárthoz tartozna, különösen ma, amikor az általa-

(Folytatás a 4. oldalon)

A svájci frank és a svájci bankok helyzete

„A bankok sorsa a betevők kezében van“ Másfélmilliárd készpénz a bankpénztárakban. Hosszu krízist vár Musy pénzügyi szakértő

Zürich, október 29. Musy szövetségi tanácsos néhány nappal ezelőtt Bernben rádióelőadást tartott a svájci frankról. Az előadást — képzelhető — nemcsak Svájcban, de egész Európában nagy érdeklődéssel hallgatták, mert hiszen eddig ugyiszólván egyedül a svájci frank az a valuta, amely minden viharban rendíthetetlenül tartja pozícióját.

Musy beszéde elején rámutatott arra, hogy a svájci frank stabilitása nincs fenyegetve. Ennek oka, hogy 1926-tól 29-ig Svájc tagadhatatlanul jól ment és akkor, mikor az ipar az egész világon egészségtelen fejlődésnek indult, Svájc nem lépett a mesterséges iparfejlesztés útjára. Sőt ugyanez a svájci nép jelen tős megtakarításokat eszközölt. 1925-től 1930-ig a szövetség 230 millió frankkal csökkentette adósságát és külön tartalékokat teremtett 200 millió svájci frank értékben. A kantonok és a községek 140 millió frankkal növelték vagyonukat. Ugyanez a bankok nyílt tartalékai 50 százalékkal, a betétek pedig 3.4 milliárdról 4.7 milliárdra emelkedtek. A takarékpénzvesszők száma 3 millió főre emelkedett. Svájc tehát alaposan felkészült.

Érdekes, hogy Musy tanácsos ezután beszéde nagy részében a bankok helyzetével foglalkozott. Tisztán látható, hogy Svájcban a politikai életben mennyire értékelni tudják a bankok gazdasági jelentőségét. Megállapítja Musy, hogy a svájci bankkatasztrófák számában és jelentőségében elmaradnak a külföldi összeomlások mögött. Hangsúlyozta, hogy a svájci bankok egyensúlya tökéletes.

— A krízis első tünetei után — mondja Musy — a bankok hatalmas erőfeszítéseket tettek, hogy mobilitásukat fokozzák. 1929 végén a bankok diszponibilis állománya 376 millió volt, egy évvel később már 478 millió és jelenleg a svájci bankok másfélmilliárd azonnal mozgósítható pénz felett rendelkeznek. A Nemzeti Bank kamatmentes girószámláin 900 millió fekszik, a bankok arany-, ezüst-, érmeállománya legalább 500 millió. Más oldalról a Svájci Nemzeti Bank ma bizonyosan a világ legerősebb bankjegykibocsátó intézete. A háború előtt a Nemzeti Bank ércfedezete 200 millió frank volt és a svájci frank fedezete alig volt több, mint 70 százalék. Most a Nemzeti Banknak 2100 millió frank aranytartaléka van, 800 millióval több, mint amennyi a bankjegyek százsázelékos fedezetéhez kellene.

Nincs ország, ahol annyi pénzzel rendelkezzenek és a kibocsátó bank kapacitása olyan hatalmas volna, mint Svájcban. A bankok minden pénzvisszavonással szemben helyt tudnak állni, de az improduktív befektetések kedvezőtlen hatást gyakorolnak Svájc gazdasági életére. A bankokba vetett bizalomnak kell megint forgalomba hozni ezeket a gyümölcsötlenül heverő tőkéket. A bankok sorsa a betevők kezében van — mondja Musy —, az ő nyugalmuktól és bölcs előrelátásuktól függ a svájci pénzügyi helyzet jövője.

Musy ezután a svájci kereskedelmi mérleg nyugtalanító tüneteiről beszélt. Tudvalevőleg a kereskedelmi mérleg állandóan romlik és a külföldi sajtó egy része ezt nagyon is korpoltálja. Musy rámutat arra, hogy Svájc már csak geológiai alakulásánál fogva is, állandóan passzív kereskedelmi mérleggel rendelkezik és a passzív megfelelő ellenértékét mindenkor külföldi letétei által szállított kamatok fedezték. Most az a helyzet, hogy a krízis folytán a kivitel megnehezedett, viszont az importot a nagy árdifferenciák elősegítik. Tehát nem lehet tétlenül tovább nézni a kereskedelmi mérleg romlását.

— Most már tisztán látható — mondja Musy —, hogy az iparnak a háború után bekövetkezett hatalmas terjeszkedése mesterséges volt. Mostanáig sikerült nemzetközi és nemzeti védőintézkedésekkel a háború hatását neutralizálni és eddig a szörnyű elszegényedés titokban maradt. Mindez azonban csak arra volt jó, hogy a tragikus pillanat bekövetkezését kitolják. Emellett a nyugati ipar elvesztette az orosz, kínai és indiai piac 800 millió fogyasztóját.

A nemzetközi intézmények gazdasági és pénzügyi téren értékes szolgálatot tettek. A tapasztalat most azonban azt mutatta, hogy a tartós általános rekonstrukció csak akkor lehetséges, ha minden nemzet maga készíti elő talpraállítását. Nem lehet

len tehát, hogy a krízis tovább fog tartani, mint azt általában előre látták. Lehetséges, hogy csak egész lasan fog eltűnni. Musy rámutat arra, hogy Svájc, a kitűnő arannyal készpénzben fizető Svájc könnyen dumpingmozgalmak központjává válhat, ha a krízis tovább tart, annál is inkább, mivel vámjai alacsonyok. Ha tehát a helyzet úgy hozza magával, Svájcnak is megfelelően ki kell építeni vámrendszerét. Megvan tehát a lehetősége an

nak, hogy a svájci frankot egy kedvezőtlen romló kereskedelmi mérleg hatásától megvédjék. Végül pedig, ha tovább romlik a helyzet, a svájci nép esökkeneni fogja közkiadásait és magánkiadásait. Végül — mondja Musy — meg kell állapítani a biztos és egyformán fennmaradó gazdagság legendája szétfoszott és helyt adott a cirkuláló, helyét folyton változtató gazdagság uralmának.

Vagyonok elképesztő gyorsasággal keletkeznek és tűnnek el. A munka, az intelligencia és takarékoság képezik a nemzet igazi gazdagságát. Svájc bizalommal tekint a jövőbe, mert tudja, hogy az igazi nemzeti vagyon nem a gazdagság, amit megszerzett, hanem az a képesség, hogy fáradhatatlan munkával, takarékosággal teljes szociális békében dolgozva, ismét meg is tudja ujitani azt.

Nagy parádéval ünnepelték meg a „Marcia sur Roma“ kilencedik évfordulóját

Róma, október 29. Marcia sur Roma 9-ik évfordulóját az egész Olaszországban megünnepelték. Összesen két ezer új közművet és közmunkát avattak fel. Mussolinist este Rómában nagy tömeg lelkesen éljenzte. Triesztben vízrebozsították a Conte di Savoia 48 ezer tonnás gőzöst, amely 244.2 m

hosszu, 29.2 m széles és 120 ezer lóerős motorjaival óránként 24 mérföldes sebességet érhet el.

A Marcia sur Roma 9-ik évfordulóján Mussolini rendelkezése 474 millió líra értékű esedékes államadóssági kötvényt égettek el.

Sava Cornel újra megbetegedett, tárgyalását így szerdára kellett halasztani

Még mindig nem került főtárgyalásra Pop Péter sziguranca-tisztviselőnek Sava ellen indított bűnpere

Cluj-Kolozsvár, október 29. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék harmadik szekciójára csütörtökön reggel kezdte meg a Sava Cornel ellen indított súlyos testisértési és okirathamisítási per tárgyalását. Mint annak idején megirtuk, a pernek első tárgyalása szinte a végződött, hogy Savat szabadlábra helyezik, mert a volt vezérfelügyelő vizsgálati fogását a vizsgálóbíró elfelejtette meghosszabbítani. A tárgyalásra következő napon a huszonegy órára meghosszabbított végzést újabb harmincnappal prolongálta a vizsgálóbíró és így maradt csütörtökre a per főtárgyalása.

Ma azonban Sava védői azzal a megfélemléssel jöttek, hogy Sava az ideggyógyászatban súlyosan megbetegedett és azért nem jelenhet meg a tárgya-

lason. A védelem orvosi bizonyítványt mutatott fel, amelyet az ideggyógyászati klinika állított ki Sava betegségeiről. Colfeseu ügyész kijelentette, hogy tiltakozik a tárgyalás újabb elhalasztása ellen, mert nem tartja valószínűnek, hogy Sava betegsége olyan súlyos természetű lenne, hogy ismét késlekedést kellene szenvedjen a tárgyalás megtartása. Javasolja, hogy egy törvényszéki orvost küldjenek a klinikára, aki vizsgálja felül a vádlottat.

A törvényszék helyt adott az ügyész kérésének és a törvényszéki orvos ki-küldéséig felfüggesztette a tárgyalást Déli tizenkettőkor azonban még a hivatalos orvos nem érkezett vissza, mire fél egykor a törvényszék szerdára, november 4-re halasztotta a tárgyalást.

Titokzatos bűnüggyel vádolnak két temesvári rendőr-komiszárt

Az ügyészség és a vizsgálóbíró is foglalkozik az esettel

Timisoara-Temesvár, október 29. A temesvári lapok rémregénybe illő, nagyon titokzatos esetről számolnak be. Arról van szó, hogy két rendőrkomiszár ifjú munkásokkal összejártsza állítólag merényletet terveztek a temesvári rendőrség főtisztviselői ellen.

Az esetről a következő tudósítás számol be:

Néhány nap előtt megjelent a rendőrségen Barbosu József iparos, aki Zachiu rendőrkerületi főfelügyelő előtt elmondotta, hogy 19 éves fia Barbosu Artur rossz társaságba keveredett, kommunistákkal áll összeköt-

tetésben és állítólag két rendőrtiszt megbizásából el akarja tenni láb alól Zachiu kerületi főfelügyelőt, Porumb felügyelőt és Gussi rendőrkvesztort.

A nagy feltűnést keltő bejelentés nyomán azonnal előállították a 19 éves Barbosu Arturt. A fiu elmondotta, hogy másfél éven át Ruian Trifon, a rendőrség politikai osztályának irodavezetőjének szolgálatában állott, mint besugó. Ruian Trifon megbizásából kommunista körökkel is tartott fenn kapcsolatokat és értesítési fejében havonta 5-600 lejt kapott. Néhány nap előtt egy „merész tette”

A jó angol teát, amely a szakértők öröme, mindenütt előnyben részesítik

HORNIMAN'S TEA

szólította fel. Elmondotta neki, hogy három magasrangú rendőrtisztviselő meggyilkolásáról van szó.

Másnap — így hangzik a fiu további vallomása — az uccán találkoztam Ruianal, aki ekkor Popovici Cornel rendőrtiszt társaságában volt. Ruian újból előadta a tervet. Eszerint október 28-án este, amikor Zachiu főfelügyelő ur autón a lakására hajt, üvegeserepeket kellett volna az autó elé dobni a pneumatikok felpukkanására és amikor az autó kénytelen megállni, a Bega hid kököckáinak leple alatt kellett volna a merényletet végrehajtani. Porumb felügyelőt az uccán akartuk leütni egy vasbottal, Gussi rendőrkvesztornak pedig a lakását akartuk felgyújtani.

A nem mindennapi érdekességei valomias nyomán a rendőrség folytatta a vizsgálatot és eddig mintegy husz embert hallgatott ki. A legérdekesebb vallomást Kohn Nelli Scudier tér 5 szám alatti nyomdászno tette, aki elmondotta, hogy egy detektiv jelent meg nála és egy kommunista kiáltványt akart vele kinyomatni. Ő ezt nem vállalta, egyizben távollétében azért mégis elhozta a kiáltványt. Három nap múlva megjelent a nyomdában Ruina Trifon, házkutatást tartott és a kiáltványkéziratot lefoglalta. Mint kiderült, a kiáltványt 3 nappal később átadta egy 14 éves segédmunkásnak.

A temesvári rendőrségen haladéktalanul megindították ebben az ügyben a vizsgálatot. Kihallgatták Trifon Ruian, aki kijelentette, hogy az egész vadaskodásból egy szó sem igaz, elle ne politikai hajszák folyik és ha kell, tanukat állít, hogy a vádlókat kényszerítették az ellene való kijelentések megtételére. Ruian kijelentette továbbá, hogy a fiatal Barbosu azóta a közjegyző előtt visszavonta a rendőrségen tett vallomását.

Tegnap délelőtt Corneliu Popovici és Trifon Ruian az ügyészségen is kihallgatták. Az öt óra hosszat tartó kihallgatás után átkísérték őket Jonescu vizsgálóbíró elé, aki újból alaposan kihallgatta a két rendőrkomiszárt.

A pápai Tudományos Akadémia tagjává választotta a legnagyobb zsidó matematikust

Róma, október 29. Mussolini körülbelül egy év előtt megalakította az Itáliai Akadémiát, amelynek szervezetét ugyiszólván pontosan lemásolta az Academia Francise hagyományos, patinás szabályzatát. A francia akadémia azonban nem ismert és ma sem ismer felekezeti szempontokat, annál inkább feltűnt, hogy Mussolini egyetlen zsidó tudóst sem hívott meg az akadémia tagjává. Holott itt vannak: Cesare Vivante professzor, a kereskedelmi jog világhírű tudósa, Sentaler Fano, nagy hírű fiziológus, Gino Arias, európai nevű közgazdász és mások.

Az olasz zsidóság szinte elégtételképpen fogadta a hírt, hogy a pápai tudományos akadémia (Pontificia Academia) a római egyetem matematikai professzorát, dr. Tulis Levi-Civitát, a pápa személyes intervenciójára „valóságos” tagjává nevezte ki. Levi-Civita professzort általában „olasz Einsteinnak” hívják és bizonyos tekintetben előde is Einsteinnak, aki elméletének megalapításáig sokszor támaszkodott Levi-Civita matematikai tanításaira. Később Civita az Einstein-tanokat terjesztette az olasz tudományos világban.

Azt beszélük, hogy amikor az akadémia felvételi bizottsága jelentést tett XI. Piusnak Levi-Civita tudományos és erkölcsi egyéniségéről és rámutatott arra, hogy Civita vallásos zsidó, a pápa ezt a megjegyzést tette:

— Tudom, hogy Levi-Civita zsidó, azt is tudom róla, hogy fenkölt jellem és nagy tudós.

A Vatikán rádióközpontja megnyitáskor Civita professzor meghívást kapott, hogy a pápa és a biborosok kollegiuma előtt tartson előadást az Einstein-féle elméletéről. Civita professzor most hatvan éves. Padnában született, ahol apja, egy ismert ügyvéd, éveken át polgármester volt.

Levi-Civitát egyébként a jeruzsálemi héber egyetem kuratóriuma is tagjává választotta.

Cluj-Ko let tudós ügyminisz megszólal deje anna a nemzet vele egy da Sánd se tette otthonab sa közep lását. Cs politikáb hangját kulisszák niszter n désekről.

— Fu vannak r mokrácia létünket köszönhe veket ér képezték szellem e Mi kipro sebségi akárcsak mondtak — Má

... Aza ugy, aho de szeret sok bajja juk, hogy lom vivm történt a lem. 51. M kat az er coltuak a román u nek, egy én kezde tam a ki zött foly ni máské és az őst ramra tá

— Azt erdélyiek vagy agr Mindenki meddig i meg van tátorokh kásai va ur a ma gekkel s lehet m is fölötté gekkel? M harc? M dést csa

Politik széd. V Mihalac rasztpár van az a gei van delkezik tással. kosság halache — Es séget? — Fe

„Lehet-e Titulescu pártvezér Azsia előszobájában?”

Vaida Sándor érdekes nyilatkozata a demokráciáról, a kisebbségekről és a nemzeti kormányról

A románok nem adtak kellő bizonyosságot komolyságukról, hogy hitelben részesüljenek — mondja a volt belügyminiszter

„A nemzeti kormány csak arra volna jó, hogy kijátszák egymást a miniszterek”

Cluj-Kolozsvár, október 29. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Vajda Sándor volt belügyminiszter hosszu hallgatás után ismét megszólalt. Idestova csaknem egy esztendeje annak, hogy Maniu Gyula eltávozott a nemzeti parasztpárti kormány éléről s vele együtt visszavonult adjutánsa, Vajda Sándor is, aki azóta egyetleneszer se tette a lábát a fővárosba. Kolozsvári otthonába visszavonulva, könyvek olvasása közepette figyeli az események alakulását. Csak a háttérből szól bele néha a politikába, de azt is úgy, hogy csupán a hangját lehet hallani. Személye mindig a kulisszák mögött marad. A volt belügyminiszter most nyilatkozott az aktuális kérdésekről.

Mi kipróbáltuk a kisebbségi életet

— Furcsa — mondja Vajda —, hogy vannak románok, akik szót emelnek a demokrácia ellen. Hiszen mi egész politikai létünket tulajdonképpen a demokráciának köszönhetjük. Ezáltal sikerült olyan éveket érvényesítenünk, amelyek alapját képezték annakidején a román nemzeti szellem ébrentartásának, itt, Erdélyben. Mi kipróbáltuk, hogy mit jelent az: kisebbségi élet. A magyar elemi iskolában, akárcsak a budapesti parlamentben, nem mondtak nekem egyebet, mint: — Mái Niculai!

„Zsidónak lenni nem szégyen, de szerencsétlenség”

... Azaz: Hé oláh! Sulyos szó volt. Ép úgy, ahogy zsidónak lenni nem szégyen, de szerencsétlenség, románok lenni is sok bajjal járt Magyarországon. Mi tudjuk, hogy mit jelent az: a francia forradalom vívmányaiból részesülni. Midőn megtörtént az egyesülés, lemondunk a küzdelemről. Most a kisebbségek fejtik ki azokat az erőfeszítéseket, amelyekkel mi harcoltunk annakidején. Az a tudat, hogy a román uralom nyomasztó gondolatában élnek, egységbe tömöríti frontjukat. Ezért én kezdetlől fogva szelid politika híve voltam a kisebbségekkel szemben. Fajok között folyik a harc. Nem tudunk védekezni másképpen, mint egyelőre kidolgozott és az összes kormányoktól követett programra támaszkodva.

Erdély az erdélyieké

— Azt mondták egyesek: „Erdély az erdélyieké”. Ennek nincs semmi bántó, vagy agresszív éle. De ez a mi tradíciónk. Mindenkinek tudnia kell, hogy mettől meddig terjed a háza... A régi királyság meg van szokva a „vezérekhez”, a „diktátorokhoz”. Erdélynek demokratikus szokásai vannak. Megkérdézi a tömegeket és ur a maga házában portáján. A kisebbségekkel szemben erőszakkal semmire sem lehet menni. A felekezeti kérdések egyébként is fölöttebb komplikáltá teszi a kisebbségekkel szembeni politikánkat. Felekezeti harc? Még kevésbé megoldás. Ezt a kérdést csak az idő tudja megoldani.

Vajda nem vállalja az elnökséget

Politikai kérdésekre terelődött a beszéd. Vajda sulyos hibának tartaná, ha Mihalache nem fogadná el a nemzeti parasztpárt elnökségét. Mihalachenak megvan az az előnye is, hogy nemcsak jó idegei vannak és fiatal, de Erdélyben is rendelkezik a vezérséghez szükséges autoritással. Egy olyan országban, ahol a lakosság nyolcvan százaléka paraszt, Mihalache szimbólum kell, hogy legyen.

— És ha önnek ajánlanák fel az elnökséget? — kérdezte az újságíró.

— Feltétlenül visszautasítanám. A ma-

gyarázata egyszerű: Én nem örvendek a régi királyságban olyan szimpátiának, mint Mihalache Erdélyben. A regáti szervezetek az én elnökségem alatt nem volnának olyan fegyelmezettek és szolidarisak, mint Mihalache alatt. Nem tudom, hogyan fogadnának a beszarabiaiak és bukovinaiak. Meg aztán tekintetbe kell venni előrehaladott koromat. Én arra születtem, hogy az elnök adjutánsa legyek. Az én temperamentumom nem ez, amellyel egy elnöknek rendelkeznie kell. A békétár gyalásokon ösztönözéssel le tudtam venni lábáról Lloyd Georget és Clementaut. Ott azonban más árfolyama van az ösztönözésnek...

A nemzeti kormány — naivítás

— A jelenlegi kormány önmaga hibáiba fog belebukni. De olyan naív kell legyen valaki, mint az én tízéves fiam, hogy koncentrációs kormányt akarjon. Még ha maga Titulescu is zsirálna hatalmas erejével és tekintélyével. Vajjon nincs elég fantáziánk, hogy előreláthassuk, mi történne ebben az esetben? Tegyük fel, hogy Ofélsége akarná a koncentrációs kormányt, Parancsára felség. Névsorolvasás. „Duca”. Jelen! „Maniu”. Jelen! „Jorga”.

Jelen! „Mihalache, Lupu, Averescu, Goga, George Bratianu, Grigore Filipescu”. Hányan vannak? Kilencen. Eljen. Meg van a kormány.

— Mi volna a feladata? Nagyon egyszerű:

1. Hosszulejáratu külföldi kölesön, mely lyel teljesen szánálni lehetne az ország gazdasági és pénzügyi helyzetét, vagy pedig:

2. Ágyó minden behozatalnak, visszatérni a len-inghez és a szelistyai szötteshez, nemzetgazdasági erőforrásaink termékeire szorítkozunk és várunk. Nem volna nagy veszedelem, mert ha Szovjet-Oroszország megtámadna, úgy az európai szövetséges államoknak minden érdekük meg volna, hogy ágyukkal és repülőgépekkel védelmezzenek meg bennünket.

Miért nem lehet koncentrációs kormány?

— Az első feltevés azonban elesik. Mi románok, nem adunk kellő bizonyosságot komolyságunkról, hogy hitelben részesüljünk. Marad a második feltevés. Ime a koncentrációs kormány az első minisztertertanács asztalánál. Öt párt kilenc embere vita tárgyává tesz egy életbevágó

problémát. Melyiket? Tegyük fel, a mezőgazdasági tartozásokról van szó. Mintha látnám, hogyan kacsintának egymásra, hogyan lépnének az asztal alatt egymás lábára, intrikákat szöve, nehogy valami produktív eredménye legyen a vitájuknak. Meddig élhetne el egy ilyen koncentrációs kormány? Meg aztán egyik kísérletezés után a másikat vennék elő, minden megfontoltság nélkül? Elhíheti, öregember vagyok s bűn volna, ha hazudnék: bármely program csupán papiros, ha nem alkalmazza egységesen egy homogén kormány.

Minden diktaturakíséret csufos bukásnak van kitéve

— Suttognak egy más megoldásról is: a diktatúrától. Romániában bármely diktatura csufos bukásnak van kitéve. Egy olyan szatirikus hajlam és kritikus szellemű népet, mint amilyen mi vagyunk, nem lehet marcialis gesztusokkal kormányozni. Kinevetné a világ... Jaj a szegény diktátornak, ahol három értelmes és egészséges ember összejön...

Lehet-e Titulescu pártvezér Azsia előszobájában?

— Titulescu? Az nem lehet, hogy itéletnapján külföldön maradjon. Titulescu az országé. Nem tudom, van-e tiz ember Romániában, aki figyelemmel kísérte az ő tevékenységét Genfben és Hágában. Zseniális munkát végzett, amelyért a hazánem volt éppen hálás neki. A küzdelemből való kivonása jelentős töke feláldozását jelentené. Mert Titulescu az ország mamuth-tökeje. Ha Mihalache megköti magát s nem fogadja el az elnökséget, meg kell kérdezni Titulescut és aztán a pártot. Tegyük fel, hogy rendbejönnek a dolgok. A pártra nézve nagyon szép és jó. De vajjon Titulescu nézve is? Vajjon szordinózni tudja-e lobogó temperamentumát. Vajjon be tudja-e olajozni érzékenységének hurjait, hogy pártvezér legyen itt, Azsia előszobájában?

— Ez itt a kérdés! — fejezte be nyilatkozatát Vaida Sándor.

Amerika és Japán hozzájárultak az egyévi fegyverkezési szünethez

Newyork, október 29. Politikai körökben elterjedt hírek szerint a decem berben összeülő kongresszus erőlyes állásfoglalásra készülődik a háborus tartozások és jóvátételek ügyében és esetleg nem fogja jóváhagyni Hoover és Laval megállapodásait. A newyorki pénzügytervezet vezetői kifogásolják, hogy Németország rövid

lejáratu tartozásai ügyében késnek az intézkedések, pedig ez a kérdés a közeljövő legaktuálisabb problémája.

Itt említjük meg, hogy az Egyesült Államok kormánya utasította svájci követét, közölje a Népszövetséggel, hogy Amerika elvben hozzájárul a november elsejétől számított egy évre tervezett fegyverkezési szünethez.

Tokiói jelentés szerint a japán kormány hozzájárult a november elsején kezdődő egy éves fegyverkezési szünetre vonatkozó javaslatához, azzal, a feltétellel, hogy a szomszédos államok is csatlakozzanak a fegyverkezési szünetre irányuló indítványhoz és a megegyezést be is tartják.

Ha a volt szenátor taxisoffőrnek csap fel...

Zipstein Moise az árokba vezette autóját és annak két utasát. Nem volt hajtsái engedélye a volt szenátornak

Bucuresti-Bukarest, október 29 (Az Uj Kelet tudósítójától.) Moise Zipsteinnal, a nemzeti parasztpárt hírhedt tighinai zsidó szenátorával ismét baj történt. Ezuttal nem a politikával, nem is a zsidósággal, hanem a büntetőtörvénykönyvvel ütközött össze. Amíg a politikai élet nem emelte a szenátori mandátum magaslataira, Zipstein Mózes békés könyvkereskedő volt Tighinában. A politika azonban elvonta őt polgári foglalkozásától. És mire a nemzeti parasztpárti kormány megbukott, — megbukott a tighinai könyvkereskedése is.

Zipstein kénytelen volt új foglalkozás után nézni. A nemzeti parasztpárt két és félévi kormányzásából a muló népszerűség babérajain kívül egy au-

tója is maradt a volt szenátornak és könyvkereskedőnek. Zipstein, határozatlan nemes és megbecsülésreméltó gesztussal, kivitte autóját a városka főterére és felcsapott taxisoffőrnek. Ebből származtak azután Zipstein legújabb kellemetlenségei. A volt szenátor tegnap Căusaniból Tighinába kellett szállítson két utast, akik közül az egyik Fisula Nicolae, a másik pedig Friedmann Chaim névre hallgatott. Tighina városa völgyben fekszik, ahova meredek lejtőn visz le az út. Zipstein a lejtőn kiengedett kezéből a volánt és az autó eszeveszett száguldással nekirohant egy táviróoszlopnak, majd az árokba zuhant. Friedmann és Fisulát sulyos sérülésekkel

huzták ki az összetört autó romjai alól, míg Zipsteinnak csodálatosképpen semmi baja nem történt.

A szerencsétlenségről azonnal értesítették a hatóságokat. Harmansch ügyész, Gáll rendőrprefekturai igazgató és Dovidis komiszár szálltak ki a helyszínre. A vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlenségért Zipsteint terheli a felelősség. Zipsteinnak nemcsak, hogy soffitörizolványára nem mvelt, de még autóengedéllyel sem rendelkezett. Gondatlanságból elkövetett sulyos testisértesen kívül tehát a közlekedési törvénybe ütköző kihágásért is felelnie kell a bíróság előtt. Az ügyészség pillanatnyilag szabadlábra helyezte Zipsteint.

ondotta neki, hogy a rendőrtisztviselő an szó.

hangzik a fiu to az ucean találkozik Popovici Cor aságában volt. Ru a tervet. Eszerint amikor Zachiu fő a lakására hajt, ett volna az autó atikok felpukkan az autó kénytelen hid kőköcskainak olna a merényletet mb felügyelőt az tni egy vasbottal, ornak pedig a laká tani.

pi érdekességü val endőség folytatta dig mintegy husz i. A legérdekesebb elli Scudier tér 5 ásznó tette, aki ely detektiv jelent kommunista kiált- kinyomatni. Ő ezt zben távollétében a kiáltványt. Háj- gjelent a nyomdáj- házkutatást teriott aratot lefoglalta. áltványt 3 nappal 14 éves segédman-

lőrségen haladók ak ebben az ügy- ihallgatták Trifon ette, hogy az egész szó sem igaz, elle folyik és ha kell, a vádlókat kény- való kijelentések kijelentette továb- arbosu azóta a köz vonta a rendőrsé-

Corneliu Popovicit az ügyészségen is óra hosszat tartó kiskisérték őket Jo- elé, aki újból ala- a két rendőrkomi-

dományos gjául válasz- gyobb zsidó atikust

Mussolini körülbelül totta az Italiai Aka- rvezetét ugyszólván az Academia Fran- patinás szabályzatát, azonban nem ismert kezeti szempontokat, t, hogy Mussolini sem hívott meg az ott itt vannak: Ce- zor, a kereskedelmi Sentaler Fano, nagy Arias, európai novü

szinte elégtételké- gy a pápai tudomá- fifica Academia) a matikai professzorát, t, a pápa személyes ságos" tagjává ne- professzort általa- ak" hívják és bizo- is Einsteinnak, aki táság sokszor tá- ta matematikai tan- ta az Einstein-tano- asz tudományos vi- amikor az akadémia entést tett XI. Pius mányos és erkölcsi utatott arra, hogy a pápa ezt a meg-

vi-Civita zsidó, azt nkölt jellem és nagy

zpontja megnyitása- meghívást kapott, orosok kollegiuma az Einstein-féle el- esszor most hatvan tett, ahol apja, egy en át polgármester

ként a jeruzsálemi atóriuma is tagjául

ÁTMENETI KABÁT	Lei 1700 és feljebb
RAGLAN Ia FLAUSCH	Lei 3000 és feljebb
M. NEUMANN RUHAÁRUHÁZ CLUJ, PIATA UNIREI 14.	

VILÁG TÜKRE

Az angol Választások mérlege

(Első oldali cikkünk folytatása)

nos életstandard Angliában is erősen hanyatlóban van. Hogy ezek a tömegek még sem szavaztak a munkáspártra, annak oka elsősorban az, hogy nagyon sok munkás a válságba került angol ipar szanalását reméli a védővámok kiépülésétől, ami természetesen a munkanélküliség lényeges csökkentését eredményezheti.

A másik döntő motívum, amely a konzervatívok győzelmét biztosította, a nemzeti kormány jelszava volt, amely a válság nehéz napjaiban a reményesség és bizakodás érzését nyújtotta az angol tömegeknek. Ebben a nemzeti kormányban az angol politika legnagyobb nevei foglalták helyet egymás mellett s az egyetlen Lloyd George kivételével ugyszólván mindenki benne volt, aki az utolsó évtizedekben tette tényezője volt az angol politikának. Régi ellenfelek és áthidalhatatlannak hitt ellentétek nyújtottak kezét egymásnak ebben a kormányban s könnyen érthető, ha az angol választóra megnyugtatólag hatott, amikor látta, hogy a haza megmentése érdekében egy asztal mellé kerültek Macdonald és Baldwin, Snowden és Lord Reading, a két Chamberlain fivér és Sir Herbert Samuel. Lélektanilag ez a magyarázata a nemzeti kormányban egyesült pártok valóban megsemmisítő győzelmének.

A konzervatívok sikere, annak ellenére, hogy a polgári rend megerősödését jelent, mégis vegyes fogadtatásra talált a különböző európai államokban. Míg a francia sajtó látható örömmel regisztrálja a konzervatívok előretörését és a választások eredményét minden tekintetben alkalmasnak találja arra, hogy helyreállítsa a bizalmat Anglia iránt, addig Németországban pesszimizmussal néznek a konzervatív párt kormányzása elé. A német sajtó szerint az angol védővámrendszer bevezetése az egész világ kereskedelmi rendjét megbontja és az összes kereskedelmi problémákat ismét aktuálissá teszi. Még a nacionalista jobboldal sem tartja örvendetesnek a konzervatívok győzelmét.

Ilyen körülmények között nehéz jóslatba bocsátkozni, hogy mit várhatunk az új angol parlamenttől. Valószínűnek látszik, hogy Anglia belső életében ugy gazdasági, mint politikai tekintetben nyugodtabb atmoszférát fog teremteni az új rendszer s a belföldi ipar hangsúlyozottabb protekciója révén sikerülni fog enyhíteni a válságjelenségeket. Ugyanakkor azonban az Anglia körül emelkedő vámsorompók mélyíteni fogják az európai krízist, aminek előbb-utóbb meg lesz a káros visszahatása Angliára is.

Az angol választás eredménye — sok megnyugtató momentuma ellenére — nem fekszik a haladás irányvonalában. Átmenetileg talán könnyíteni fog Anglia helyzetén, de tartós eredményeket nem fog produkálhatni. Az angol választó ezalkalommal csak önmagát, saját önző érdekeit látta, amikor az urnák elé lépett és nem gondolt arra, hogy az ő sorsa is szorosban összefügg a többi európai embermilliók sorsával. Már pedig a mai válságot nem lehet elszigetelten és országonként megoldani. Egész Európa összefüggő gazdasági egységet képez s ezért gyógyulását sem új vámsorompók felállításával, de ellenkezőleg, a meglévőket lerombolásával lehet csak elősegíteni.

— **Idegenforgalom és devizakorlátozás.** Bécsből jelentik: Az olasz, német, lengyel, csehszlovák, magyar és osztrák idegenforgalmi irodák delegátusai Nachbauer udvari tanácsos elnöke alatt értekezletet tartottak, amelyen megtárgyalták az egyes államokban a devizaforgalmi korlátozásoknak az idegenforgalomra gyakorolt hatásait.

— **A Kou-Min-Tang vezetősége kerül az egységes Kína élére.** Párizsból jelentik: Sanghai jelentés szerint valószínű, hogy az egységes Kína élére a Kou-Min-Tang vezetősége kerül. Kína ebben az esetben is megtartja a nankingi kormány által eddig követett külpolitikai irányzatot.

A próféta gyermek

Amorós Fleg megránó zsidó regény
Ara 196 lej és portó
KAPHATÓ AZ UJ KELET
KÖNYVOSZTALYÁBAN

A nagyváradai feketeszesz-vádlottakat is kórházba szállították

A kórházban hallgatták ki Hittert és dr. Löblét

Oradea-Nagyvárad, október 29. (Az Uj Kelet tudósítójától). A nagyváradai feketeszeszvizsgálat letartóztatottjai közül Hitter Józsefnek és dr. Löblé Lászlónak lejárta a vizsgálóati fogsága. A vádlottak közül a család tagjainak kérésére Hitter és Halmai szállított a kórházba szállították, mert a letartóztatottak egészsége any

nyira megrendült, hogy kórházi kezelésre kényszerülnek.

Ma a törvényszék negyedik szekciója ki szállított a kórházba, ahol megejtette a letartóztatottak kihallgatását. Az újabb harmincnapos kihallgatását. Az újabb vizsgálóbírói döntéssel ma foglalkozik a törvényszék.

Starhemberg sajtófőnöke és Amanullah hadvezére az olműtzi bíróság előtt

Két kalandor kémkedési pere

Olmütz, október 29. Az olműtzi kerületi bíróság előtt érdekes kémkedési per kezdődött meg. A per vádlottja Amanullah afgán király volt hadsereg főfelügyelője, aki később Starhembergnek, az orsztrák Heimwehr vezérnek volt sajtófőnöke. Ribieskának hívják ezt a kalandos uriembert, akinek vádlottársai egy Schreiner Jakab nevű gyáros.

Schreinernek sem sokkal kevésbé mozgalmas a multja, mint Ribieskéé. Mind a ketten a világháború alatt osztrák tisztok voltak és orosz hadifogságba jutottak. Onnan Afganisztánba menekültek és Amanullah király katonai tanácsadói lettek.

Amanullahval Afganisztánba való elutazásuk után is érintkezésben maradtak. Amikor Amanullah 1928-ban Berlinben volt, meglátogatták őt és az afgán király ragyogó állást helyezett ki látásba mindkettőjüknek udvarában. Az állást nem foglalták el, mert Amanullah időközben megbukott.

Ribieska ekkor a Heimwehrekhez szegődött el. Starhemberg tanácsadója lett és az ő befolyása révén sajtófőnöki állást kapott a Heimwehr szervezetnél.

Amikor azonban a takarékosági hűlám a Heimwehrekhez is elérkezett, leépítették. Ekkoriban megismerkedett egy Reichbauer nevű magyar ezredessel, aki rábirta, hogy Magyarország javára kémkedjen. Ribieska régi barátjához, Schreiner mérnökhöz fordult, aki az Olműtz mellett lévő Römerstadtban lakott. Néhány hónappal ezelőtt Csehszlovákiából Ausztriába akart utazni, de a határon letartóztatták és azóta vizsgálóati fogságban van. Schreiner szabadlábban maradt, de az eljárást ellene is folyamatba tették.

A vizsgálóati fogság alkalmával Ribieska beismerő vallomást tett, de a tegnapi tárgyaláson heves összeütközésekre került a sor a védők és a katonai szakértők között. A vádlott ugyanis minden vallomását visszavonta és azt állította, hogy a vallomást azzal az ígérettel csalták ki tőle, hogy szabadlábra helyezik. Bizonyítékok merültek fel azonban arra vonatkozólag, hogy Ribieska csakugyan kémkedett, még pedig a Heimwehr szervezet javára és a tárgyalást újabb tanúkihallgatása céljából elnapolták.

Dr. N. M. Gelber, az ismert zsidó történettudós és dr. M. Reifer zsidó képviselő Kolozsváron

A napokban kezdetét veszi Kolozsváron az ezévi Keren Hajjeszod-kampány

Cluj-Kolozsvár, október 28. (Az Uj Kelet tudósítójától). A közeli napokban veszi kezdetét Kolozsváron az ezévi Keren Hajjeszod-kampány. Az akció levezetésére a cionista mozgalom néhány igen kiváló harcosát delegálta a Keren Hajjeszod direktorium. A K. H.-kampány levezetésére Kolozsvárra érkeznek dr. N. M. Gelber, a kiváló zsidó történettudós és cionista vezetőférfi, valamint dr. Manfréd Reifer, a bukovinai zsidóság országgyűlési képviselője és prof. J. Silberbusch.

Dr. N. M. Gelber (Nathan Michael) széles skálájú zsidó tudományos és cionista tevékenységre tekint vissza. Már kora ifjúságában héber nevelésben részesült és különös érdeklődést tanusított a zsidó történelem iránt. Történelmi kutatásai nyomán számos ismert munkája jelent meg a zsidó könyvpiacra s ebből a témakörből különböző cikkek és monografiák egész sorozata jelent meg a zsidó folyóiratokban és enciklopédiákban. Legismertebb műveiből a következőket emeljük ki: „Judem und der Polnische Aufstand im Jahre 1863“, „Aus zwei Jahrhunderten“, „Vorgeschichte des Zionismus“, stb.

Ezenkívül állandó munkatársa a következő folyóiratoknak: Monatsrift für Geschichte und Wissenschaft des Judentums, Revue des Etudes juives, Mimizrach

umaraav (Jeruzsálem), stb. A Zsidó Enciklopédiának is állandó munkatársa és közreműködött a Zsidó Lexikon szerkesztésében is. Az utóbbi időben a varsói Hafefira című héber napilapnak volt a szerkesztője, jelenleg pedig az ugyancsak Varsóban megjelenő „Nowe Stowo“ című zsidó lapnak külföldi szerkesztője. Az amerikai Haint-nak, valamint számos európai és amerikai lapnak állandó munkatársa. Fiatal korában az ausztriai cionist ifjúsági mozgalom vezetője volt. A háború után a keletgalíciai zsidó nemzeti tanács élén állott. Igen élénk aktivitást fejtett ki a Comitée des Delegations Juivesben, 1924-től 1928-ig pedig az ausztriai Keren Hajjeszod vezetője volt s az ő nevéhez fűződik az ottani Pro Palestina megalakítása. Jelenleg egy kétkötetes rendkívül érdekes nagy történelmi munkán dolgozik, amelynek címe: „Die Judenfrage auf den Berliner Kongress 1878“.

Dr. Manfréd Reifer ugyancsak gazdag közéleti multtal rendelkezik. Egyik igen jelentős vezető alakja a bukovinai zsidó nemzeti mozgalomnak. Ezidőperint a bukovinai zsidóság parlamenti képviselője Prf. Silberbusch immár másodszor vesz részt az erdélyi Keren Hajjeszod-kampányban és Erdély zsidóságának alkalma volt már megismerni a cionista mozgalomnak e kitűnő harcosát.

Vasárnap nagyszabású cionista miting

lesz Kolozsváron „A zsidóság mai helyzete, annak okai és perspektívái“ címmel, amelynek keretében a delegáció tagjain kívül dr. Fischer Tivadar, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség díszelnöke is nagyszabású beszédet fog tartani.

Mégmérgezte gyermekét, azután maga is öngyilkos lett

Egy tanítónő nem tudta túlélni férje halálát

Budapest, október 29. Ma délelőtt az Alföldi ucca 18. szám alatti ház egyik lakását rendőrök törték fel, ahova a lakók felkérésére szálltak ki. A lakásból ugyanis kibírhatalan büz áramlott ki és a bér-lőjét, Bizig Józsefné fővárosi tanítónőt sem látták mintegy két hét óta. A rendőrség emberei, amint behatoltak a lakásba a halószobában borzalmas látvány fogadta őket. Az ágyban Bizig Józsefné oszlásnak indult teteme feküdt és egyik kezével szintén halott 12 esztendőes kisfiát fogta át, másik kezében pedig néhány hónappal ezelőtt elhunyt férje arcképét szorongatta. Megállapítást nyert, hogy a gyermekének gyorsan ölni merget adott be, amelyet ő is bevett és együtt várták a halált, miközben fia elaludt karján. Bucsulevelet hagyott hátra, amelyben elmondja, hogy nem tudta túlélni férje halálát.

Chaplin — a film Napoleonja

London, október 29. Könyvet irt egy angol szerző: Dodgson Bowman sok millió mozilátogató szórakoztatójáról, a híres komédiásról, Charlie Chaplinről. Mi az, amit az ezüst vászon legnépszerűbb színésze eddig nem tudtunk és amit az angol írónak meglehetősen elfogult művéből most tudunk meg Chaplinről, aki filmjeiben, szerepeiben mindenki előtt annyiszor adja önmagát. Bowman szerint a legkönnyebb dolog Chaplint mindenkinek megismerni, de csakis a filmen, mert ugy valójában, mint embert, nagyon kevesen ismerik őt. Mert amint a könyvből kitűnik, Chaplin először is borzasztó hiu, sőt féltékeny ember, még pedig féltékeny a mások sikereire... Chaplin amellet önző is a véleletekig, de ezt ügyesen palástolja. Chaplin képes egész éjszakán át beszélni társaságban valamely témáról, sokszor olyan dologról, amihez abszolút nem ért és hallgatóságára utólag olyan hatást tesz, mintha töviről-hegyire alaposan ismert volna a felvetett kérdést. Hiu ságára azt a jellemző adatot hozza fel Bowman ur, hogy Chaplin szereti, ha azzal hizelegnek neki, hogy Napoleonra hasonlít! Ezért is szeretné a nagy komédiás a filmen Napoleont eljátszani.

A továbbiakban Bowman ur lerantja a leplet a nagy komédiás egyéb karakterhibáiról is. Nem tartja megbízhatónak a barátaival szemben, de akit egyszer szeretetbe fogad, ahhoz ragaszkodik. Javithatatlan szoknyavadásznak is tartja, aki szereti, hogyha nagy Don Juannak veszik, azonban sem az ivást, sem a dohányzást nem viszi tulzása. A tennisz a kedvelt sportja, ezt nagyon férfiasan űzi, mit azért emel ki külön, mert Chaplin egyéniségében sok a nőies vonás. Habár háromszor is elvált és három szonynak fizet tartásdíjat, azért Chaplin eddig csak egy asszonyt szeretett igazán.

Származásáról annyit, hogy apja kis szí nész volt és mikor elhunyt, nyomorban hagyta özvegyét két gyermekével. Chaplin 21 éves korában kezdett az angol színpadon szerepelni, majd 1910—14 között az Egyesült Államokban vándorszínész volt és ekkor egy hollywoodi filmgyár szerződtette heti 150 dollárral. Első képe meg alapította hírnevét. Sikerének titka az volt, hogy megtalálta a tömegből az „átlagembert“ és azt híven megjátszotta. Olyan sikerült volt ettől kezdve a Chaplin filmeknek, hogy egy nagyobb filmgyár szerződtette heti ezer dollár gázsival és a második év végén egy még nagyobb filmvállalat már tízezer dolláros heti fizetéssel és 150 ezer dolláros évi részesedéssel szerződtette. Ez tizenhat évvel ezelőtt történt. Mit kérne ma Chaplin ur, ha valamelyik filmvállalat szerződéssel merné megkínálni? Chaplin most már teljesen önmagának dolgozik és évekig készül egy darabjára, vagy szerepére, új filmje pedig mindig világeseményt jelent.

Kiárusításon

olcsón beszerezheti

PAPLAN

szükségletét a volt JUDOVICS LAZÁR-féle textilüzletben
CLUJ, Calea Regele Ferdinand (v. Wesselényi M.-u.) 7. szám.

Öt

Macdonald

A ko

London

lasztások

erősítik a

tott tényit

ták meg

össze hét

még a vé

eredmény

hatnak be

lasztási

sára. Az

alapján

kormányt

14 millió

zéki párt

Ez a l

hogy az

nem meg

támogató

ladják m

vazatok l

Egyébk

ül a m

lveit ped

loyd Ge

is mandá

pártok k

nimális s

Az ang

elsősorba

pénzpiac

től a rég

lárduulás

papirok,

folyam-e

intézeti

nek adn

értékek

nyerni a

Annál

nak a v

ellenzéki

párti Da

George l

nyel kap

tási rejt

geti, am

mányt t

annyi sz

választás

négis a

kik juto

Hende

választás

a kijel

ent ne

k igaz

ia kigu

A v

A vál

nád vál

amelyben

zeti egys

lajdoni

vott Bal

ki sajtó

oztatja,

hogy a

zelem.

snowden

munkásp

öreláth

Egyébk

acsokozá

tok veze

a konzerv

né vállal

Ugy

ldő

Vidékre

tel, fran

Ötszázötvennyolc kormánypárti és ötvenhét ellenzéki képviselője lesz az új angol parlamentnek

Macdonald pártja 13, a konzervatívok 472, a kormánypárti liberálisok 70, a független kormánypártiak 3, a munkáspárt 50, Lloyd George pártja 7 mandátumot kapott

A konzervatívok nem akarják egyedül átvenni a kormányt

London, október 29. Az angol választások végső eredményei is megérkeztek, az az már tegnap megállapított tény, hogy a konzervatívok kapták meg az abszolút többséget. Mindössze hét kerületből nem érkeztek be még a végleges eredmények, ezek az eredmények azonban már nem folyhatnak be semmiféle irányban a választási eredmények megváltoztatására. Az eddig beérkezett eredmények alapján megállapítást nyert, hogy a kormányt támogató szavazatok száma 14 millió 297 ezerre rug, míg az ellenzéki pártokra 7 millió szavazatot esett. Ez a körülmény azt bizonyítja, hogy az ellenzéki pártok veresége nem megsemmisítő, mert a kormányt támogató pártok szavazatai alig haladják meg az ellenzékre leadott szavazatok kétszeresét.

Egyébként az ellenzéki pártok közül a munkáspárt 49, Lloyd George pártja pedig 7 mandátumhoz jutottak. Lloyd George, valamint fia és leánya is mandátumot kaptak. Az ellenzéki pártok közül a kommunisták csak minimális szavazathoz jutottak.

Akik örülnek

Az angol választások eredményének első sorban természetesen a londoni pénzpiac örül, mely ettől a győzelemtől a régi gazdasági rendnek megszilárdulását várja. A tőzsdén az állam-papírok, a vasúti és ipari értékek árfolyam-emelkedést mutatnak. A pénzügyi vezetők annak a reményüknek adnak kifejezést, hogy az angol értékek hamarosan vissza fogják nyerni a világ bizalmát.

Annál élesebb kritikával nyilatkoznak a választások eredményeiről az ellenzéki pártok vezetői. A liberális párti Daily News Chronicle, Lloyd George lapja, a választási eredményekkel kapcsolatban az angliai választási rendszer gyökeres reformját sürgeti, amit azzal indokol, hogy a kormányt támogatóknak mindössze két-három szavazatot sikerült elérniük a választásokon, mint az ellenzéknek és mégis a mandátumok kilenctizede nek jutott.

Henderson, a munkáspárt elnöke, a választási kudarcával kapcsolatban azt kijelentést tette, hogy az új parlament nem tünteti vissza a választók igaz akaratát és ezért a demokrácia kigunyólt a lesz csak.

A választási siker nem pártgyőzelem

A választásokkal kapcsolatban Macdonald választási szövegét bocsátott közzé, amelyben a választási győzelmet a nemzeti egység kormánya programjának tulajdonítja. Ha ez a szemléletben nyilatkozott Baldwin, a konzervatívok vezetője is, aki sajtónyilatkozatában szintén azt hangsúlyozta.

hogy a választási siker nem pártgyőzelem, hanem a nemzeti egység kormányának győzelme.

nowden kijelentette, hogy nem örül a munkáspárt vereségének, de szerinte ez örömlátható volt.

Egyébként Macdonald ma folytatta társaságait a kormányt támogató pártok vezetőivel. Parlamenti elvek szerint a konzervatív pártnak most egyedül kellene vállalnia a kormányzást, mert a vá-

Ugyvédi határ-időnapló 1932 480 lej

Vidékre utánvét-
tel, frankó küldi **Lepage** Kvár

lasztók akarata példátlanul álló többséghez juttatta a pártot. A pártkormányzás vállalása mégsem valószerű, mert a konzervatívok féltik népszerűségüket a kormányzasi felelősség egyedüli vállalásától. Baldwin kijelentései azt mutatják, hogy szívesebben látná a nemzeti egység kormányának további uralmon-maradását. Még nem lehet tudni, hogy a konzervatív párt többi vezetői hogyan vélekednek a kérdés felől. Akárhogy alakuljon is azonban a helyzet.

bizonyos, hogy az új parlamenti többség közelebbről szakítani fog a 85 év óta dogmának tartott szabadkereskedelmi politikával.

Ezzel kapcsolatban amerikai gazdasági kö-

rökben már is tartanak attól, hogy Angliában a védővamos irányzat parlamenti választási győzelme nagy veszteségeket fog okozni Franciaország luxusiparának s még jobban ki fogja élezni a gazdasági válságot. Az amerikai aggodalmakat megerősítik azok a legújabbabban érkezett hírek is, melyek szerint a konzervatív párt az újjalakuló kabinetben saját vezérével akarja betölteni a fontosabb tisztségeket.

A francia jobboldali lapok az angol választási eredményekről

A francia jobboldali lapok annak a reményüknek adnak kifejezést, hogy az új törvényhozásból kialakuló kormány révén újra teljesen helyreáll az együttműködés Angolország és Franciaország között.

Hangoztatják, hogy az angol munkáspárt vereségén az egész polgári világ örül és hogy Anglia egészéről a viharfelhők teljesen eloszlottak. A sajtó a világválság terén is jó eredményt vár az angol választások eredményétől, mert a fordulat elő fogja mozdítani a bizalom helyreállítását. Végül annak a reményüknek adnak kifejezést, hogy az új angol törvényhozás talpra fogja segíteni a nagy angol nemzetet, mely már-már a csőd szélére jutott.

Az angol választások eredménye, a még hiányzó hét mandátumot kivéve, több, mint 21 millió leadott szavazatból állott össze. Ebből a kormányt támogató négy párt 14 millió szavazatot kapott, míg az ellenzéki pártok 7 millió szavazatot kaptak, tehát a leadott szavazatoknak éppen a felét.

Csütörtök estére az angol választások eredménye teljes egészében kibontakozott. A 615 választókerület közül már 608 választás eredménye vált ismeretessé. Ezek a következőképpen oszlak meg: Nemzeti párt: Macdonald nemzeti munkáspártja 13, konzervatív párt 472, kormánypárti liberálisok 70, független kormánypártiak 3, kormánypártiak összesen 558.

Ellenzék: Henderson munkáspártja 50, Lloyd George liberálisai 7, ellenzék összesen: 57.

Száznegyvenezer lejért foglaltak tegnap a Banca Marmorosch nagyváradai fiókjánál

Egy érdekes iparhatósági ítélet csattanója a Banca Marmorosch helyiségeiben

Oradea-Nagyvárad, október 29. (Az Uj Kelet tudósítójától). A Banca Marmorosch nagyváradai fiókjánál csütörtökön rendkívül érdekes foglalt történt. Dr. Balázs Albert, a bank volt tisztviselője, iparhatóság előtt már régen perelte a bankot 140 ezer lej elmaradt fizetéséért. A

pert meg is nyerte és a járásbíró előbb elrendelte, majd felfüggesztette a végrehajtást.

Ma dr. Balázs Albert új járásbírósi ítélettel megjelent a Banca Marmorosch helyiségében. Lakatost hozatott és feltörte a lehuzott redőnyt, Paximade igaz-

gató távollétében dr. Grünstein jogtanácsos kénytelen volt engedni a hatósági fellépésnek és ügyvéd jelenlétében bírói letétbe helyezte a bank pénztárában lefoglalt 140 ezer lej. Az eset Nagyváradon általános feltűnést keltett.

Kik kapják a legmagasabb fizetéseket?

Elkészült a köztisztviselők inkadrálása

Bucuresti-Bukarest, október 29. Az egyes minisztériumok teljesen elkészülték költségvetéseikkel, amelyek az elmúlt esztendővel szemben 25-30 százalékos redukciót mutatnak fel. A hadügyminisztérium költségvetését a Lupta értesülése szerint kétféleképpen csökkentették. A megkötéseket kizárólag az anyagi kiadásoknál eszközölték, a személyzeti költségvetés változatlan marad. Az államvasutak költségvetése az ezévi 11 milliárd 700 mil-

lió lejjel szemben a jövő évben 9 milliárd 880 millió lesz.

A pénzügyminisztériumban ma ülést tartottak az egyes minisztériumok államtitkárai, hogy a tisztviselők új fizetési osztályainak megfelelően a tisztviselők inkadrálását elvégezzék. Huszonkét fizetési osztály lesz. A maximális fizetést: 50 ezer lej, a patriarcha, a miniszterelnök, és a marsallok kapják. 40 ezer lejes fizetése lesz a minisztereknek, a legfőbb sem-

minisztériumok és a legfőbb számvevőség elnökeinek. 35 ezer lej kapnak az alminiszterek, metropoliták és hadtestparancsnokok, 30 ezer lej az államtitkárok, a legfőbb semintőzések és legfőbb számvevőség tanácselnökei, 29 ezer lej a divízióparancsnokok, a semintőzések és számvevőségi tanácsosok, püspökök, valamint az autonóm intézmények: vasut, posta, stb. igazgatói.

Minimális fizetés: 3500 lej lesz.

Az érmihályfalvi zöldszesz-csempészség a nagyváradai tábla előtt

Sava és Filimon „vizsgálata.” Elhalasztották az ítélet kihirdetését

Oradea-Nagyvárad, október 29. Az Uj Kelet tudósítójától. Az emlékeztető érmihályfalvi zöldszesz-csempészség ügyében csütörtökön tartotta meg második tárgyalását a nagyváradai tábla. Mint ismeretes, az egykori Sava-féle repülőbizottság által kirott 22 milliós vámbírságot a zilahi törvényszék elsőfokon megsemmisítette és a vád képviselőinek fellebbezése folytán került az ügy a nagyváradai táblához. Az érmihályfalvi ügye az első alkalommal halasztást szenvedett, mert a tábla az ítéletozatalnál nem volt egységes. A semintőzések ekkor a per újratárgyalását rendelte el és az új tárgyalás zajlott le tegnap a nagyváradai táblánál.

A Radu táblaelnök elnökletével működő tanács mellett a vádat dr. Bayer állami ügyvéd és Anghel István vámbírság képviselője, míg a védelmet dr. Cocea szatmári és dr. Kiss nagyváradai ügyvédok látták el. A tárgyalás megnyitásakor felolvasták a zilahi törvényszék ítéletének indokolását.

A zilahi törvényszék szerint a 22 millió lejes vámbírság nem állhat fenn, mert az érmihályfalvi vizsgálattal nem voltak jelen az ügyészség képviselői, akiknek részvételét a vizsgálattal a törvény határozottan előírja. A vizsgálatban nem vettek részt csak a repülőbizottság tagjai, és pedig Sava Cornél és Filimon komiszár, akik különböző visszaélések vádjával azóta a kolozsvári ügyészség foglyai. Ez a repülőbizottság hallgatta ki a vádlottakat és az ő kihallgatásainak eredményeként rótták ki a horribilis bírságot.

Az ítélet indokolása szerint a vizsgálattól felvett jegyzőkönyvek nem voltak szabályszerűek. Az iratokban a tettenérés ideje sem volt pontosan meghatározva, mert a jegyzőkönyv szerint a leleplezés 5 órakor történt, míg az inspektek vámhivatalnok valtomásában azt állította, hogy d. u. 2 órakor leleplezték le a csempészt.

A vád képviselői pontról-pontra foglalkoztak az indokolással és hang-

súlyozták, hogy Sava Cornél és Filimon által eszközölt kihallgatás szabály szerű volt. A délután 5 órai időpont a jegyzőkönyvbe gépelési hiba folytán került be.

Dr. Cocea és dr. Kiss védőügyvédek hangsúlyozták, hogy a zilahi törvényszék ítélete teljesen helytálló. Ami a hibás időpontot illeti, a bíróságnak a tanu vallomását kell figyelembe vennie és eszerint a leleplezés időpontja délután 2 órakor történt.

A tábla a perbeszéd megkérdezése után jövő hét csütörtökjére halasztotta a tárgyalást.

Olcso könyvvasár!

Benamy Sándor: Kajitt	30 lej
Kintemaerckes Váitot elülfogat	66 lej
Cocteau A párizsi fia	66 lej
Miklós Jenő: Madárka	66 lej
Szilágyi András: Az új pásztor	98 lej
Komor: Fischmann S. Utoda	190 lej
Paul Busson: A szegény Dronte élete	

Kaphatók az Uj Kelet könyvtárában

A héber egyetem biológiai intézete

Irta: dr. A. Fodor, a jeruzsálemi egyetem nyilvános rendes tanára

A sok kérdés, amit az egyetemünkön ebben az évben megnyitott biológiai intézet lényegéről és feladatáról minden oldalról hozzám intéztek, arra készítet, hogy néhány szót szóljak erről az újról. Hiszen ebben a kifejezésben: „a biológia tanítása” van valami újszerűség azok részére, akik az európai egyetemek rendes tanbeosztásához vannak hozzászokva. Hogyan tanulnak biológiát az európai egyetemek legnagyobb részén?

A módok különbözők. Be lehet például iratkozni valamelyik európai egyetem filozófiai fakultására és lehet főtanfolyam választani a zoológiát, vagy a botanikát. Az egyetemek tanszabadsága lehetővé teszi a biológiai tanulmányok elvégzését megfelelő melléktárgyak választása által. A diák többnyire disszertációt ír három, vagy négy évi tanulmány után, a fő- vagy a melléktárgyakból és elhagyja az egyetemet, mint a „filozófia doktora”. Ez a tanszabadság lehetővé teszi a tanulónak, hogy tetszése szerint válasszon a filozófiai tárgyak, vagy a kémia, fizika, matematika, fiziológia, stb. között. Látogathatja a bakteriológiai, vagy egyéb orvosi-fakultási előadásokat is, mint az orvosi fakultás vendége.

Ez a program látszatra nagyon szép, de praktikus szempontból majdnem lehetetlen a keresztülvitele. Mert itt nincs szó egy határozott tantárgyról, hanem a tanulóra van bízva a megfelelő tantárgy kiválasztása. Ennek megfelelő órabebosztás talán egyetlen egyetemen sincsen és a tanulónak rengeteg időt kell vesztetnie, ha csak végül nem mond le egy csomó tárgyról és nem szorítkozik minél hamarabb a főtárgyra.

Ezzel azonban még nem győzte le az összes nehézségeket. Nemcsak hogy az európai egyetemeken nem észlelhető még az akarat a biológia rendszeres külön tanítására, hanem a legtöbb helyen a professzorok kifejezetten ellenszenvvel viselkednek ezzel a „rendbontással” szemben. Tegyük fel, hogy a diák azt kéri a kémia professzortól, hogy tegye neki lehetővé biológiai, kémiai tanulását, azaz a kémia tanulását egy biológusnak megfelelő formában. A felelet majdnem mindig ugyanaz volna: „Kedvesem, nincs nekünk külön kémiánk a biológusok részére. Csak egy kémia van és ez mindenkinek való. Magának is a kémiát a többi kémikuskal együtt kell tanulnia, vagy pedig le kell mondania erről a tárgyról.” És ugyanaz lenne a fizikus, a matematikus, stb. felelete, úgy, hogy végül a tanuló rájönne, hogy okosabb lemondani erről a kívánságról. Így a filozófiai tárgyak, valamint a zoológia és a botanika is Európa egyetemén a filozófiai fakultáshoz tartoznak, amelynek tanrendszere majdnem teljes egészében a specializálásra irányul, avagy legfeljebb az egymáshoz egészen közel lévő melléktárgyakat veszi számításba. Mi az eredmény? Az egyetemet végző diák, aki disszertációt ír a zoológia, vagy botanika köréből, többnyire hijjával lesz azon tudományágak elméleti és gyakorlati tudásának, amelyek szoros kapcsolatban vannak az ő főtárgyával. Hány diákkal találkozom már az életben, akik igyekeztek tanulmányaik bevégezése után a hiányokat pótolni! Ez a dolog azonban, főleg anyagi okokból, általában nehéz és reménytelen. És nagyon nehéz ezeknek az embereknek még csak kezdőknek is

beállni egy kémiai laboratóriumba, ha csak nem végeztek külön hosszadalmas, speciális tanulmányokat.

A biológia tanulmányának másik útja a medicina. Van lehetőség az első vizsga után az orvosi fakultáson. (Németországban az első rigorozum) azaz öt szemeszter után, amelyekben az orvosi tudomány elméleti tárgyait tanulták (fizika, kémia, zoológia, botanika, anatómia, fiziológia), átmenni a zoológiára, vagy a botanikára, vagy pláne a kémiára a filozófiai fakultáson. Többnyire beszámítják a diáknak ebben az esetben hallgatott kollégiumainak legnagyobb részét, úgy, hogy belátható időn belül megírhatja disszertációját. Természetesen ha a kémiát választja, akkor a nehézségek nagyobbak lesznek.

Ez a második mód áll legközelebb a héber egyetem biológiai tantervéhez. De a tapasztalás alapján állíthatom, hogy a kezdő diákok igen kis töredéke bír tudomással a két fakultás tananyagának erről a kombinációjáról. És ezért a legtöbb esetben senkise ad nekik megfelelő tanácsot, legkevésbé az európai egyetemek, illetőleg azok tanárai.

Igaz, hogy a legtöbb biológus az orvosi tanulmányok elvégzése után lett azaz, közöttük híres neveket viselő, mint például Darwin és Haeckel. Ezek azonban kivételek. Az ő utjuk a zsenik komplikált útja és egy átlag ember még csak nem is gondolhat egy zoológiai, vagy botanikai disszertációra, orvosi tanulmányainak befejezése után, azaz három évi tanulmánya után a különböző klinikákon. Mindazonáltal vannak biológiai tárgyak, melyekben csak teljes orvosi képzés után lehet teljes jártasságot nyerni, így például a fiziológia és a fiziológiai kémia (vagy biokémia). Az a diák, aki disszertációt akar írni a fiziológiai kémia köréből, meg kell szereznie magának az orvosi-doktori címet, évégettől hat évig kell tanulnia az orvosi fakultáson és látogatnia kell az összes klinikákat, amelyek a maguk többségében neki, mint fiziológusnak, vagy fiziológiai kémikusnak, semmitsem nyújtanak. Ugyanebben a helyzetben van a diák, ha a bakteriológiát, protozoológiát, vagy a higiéniai választja szakmájául. Nagyon sok orvosi fakultás Németországban és Svájcban egyenesen lehetetlenné igyekszik tenni az orvosi fakultáson kívül való fiziológiai-kémiai tanulást.

A héber egyetem fiatal intézet, mely nincs kötve a tradíció kötelei által s amely ilyenformán mentesíteni tudja magát az európai egyetemeken ezen hiányaitól. Ime már maga a négy fakultásra való beosztás ösregi berendezkedés. A héber egyetem ugyan különböző okokból kifolyólag kénytelen egyelőre két fakultást fenntartani, de a határozott terv szerint igyekszik a kapcsolatot a két fakultás között a legvégső lehetőségig erősíteni és minden tüzött elhatárolást kiküszöbölni. És nem lesz semmi akadály a legmodernebb és legjavítottabb tanítási módszert bevezetni a biológiai tanulmányokban ugyanakkor, amikor a diák az európai egyetemeken ezen a téren a leglehetősebb nehézségekbe ütközik. És itt felvetődik a gyakorlati kérdés: mi ez a biológiai studium? És melyek azok az utak, amelyek megnyílnak a hallgató előtt, aki ezekben a tudományokban nálunk abszolút?

Amint már említettem, ez a tanulmány a tanulónak három év alatt ugyanazt a kiképzést, sőt sokkal többet ad, mint amit nyújt az orvostanhallgatónak az orvosi fakultás előkészítő része, sokkal szélesebb tudást a zoológiában, a botanikában, a biokémiában, a bakteriológiában, a protozoológiában és bevezetést a matematikába, a fizikába és az általános kémiába. A negyedik évben, amely az utolsó év, a hallgató hajlama szerint választhat magának egy fő tárgyat és két melléktárgyat, a fentnevezett öt biológiai tárgy közül. Ezekből levizsgázik és megkapja a „biológus” címet. Ez mindenképpel képesíti őt arra, hogy mint szaktanár taníthasson középiskolákban, vagy pedig tudományos, vagy tudományos gyakorlati intézményül mint kémikus, biológus, bakteriológus, zoológus, vagy botanikus legyen alkalmazva. A doktori címet disszertációja által a héber egyetemen épenugy elnyerheti, mint bármely más

egyetemen. Általában a doktori cím elnyerésére még két évi tanulás lesz szükséges, úgy, hogy a teljes tanulmányi idő hat év lesz, azaz valamivel több, mint az európai filozófiai fakultáson, de ezzel szemben a képesítés sokkal praktikusabb és többoldalú lesz.

Mindezeket felül a héber egyetemen való biológiai tanulás képessé teszi az abszolút, hogy teljesen praktikus munkának szentelhesse magát. Így például a biológiai tudományok két esztendői tanulása előkészítésül fog szolgálni a magasabb mezőgazdasági tanulmányokra. A mezőgazdaság gyakorlati tanulmányozás különben módjában lesz azoknak a biológia-hallgatóknak is, akik nem akarnak mezőgazdák lenni. Fő cél lesz, hogy minden hallgató ne csak elméleti, hanem gyakorlati tudásra is tegyen szert. Ilyenformán egyik hallgatónk sem lesz tisztára elméleti ember, mint például az európai filozófiai fakultás zoológusa.

A bolgár kormány gyorssegélyt adott a zsidó iskoláknak

Szófia, október 29. Stefanov, a bolgár kormány új pénzügyminisztere, a napokban fogadta a bolgári zsidók központi konzisztóriumának delegációját. A küldöttség vezetője elmondotta, hogy az utóbbi években a gazdasági krízis következtében Bulgária zsidósága rendkívül sokat szenvedett, úgy, hogy képtelen iskoláit fenntartani. Kéri, hogy a kormány mérjen igazságos mértékkel és a zsidók számarányának megfelelő kvótát juttasson a zsidó tanügy javára.

A miniszter meghallgatta a küldöt-

ség panaszait, alaposan info máltatta magát a kérdéssel és megígérte, hogy a zsidó iskolák javára egyelőre egy félmillió levát állít be az állam költségvetésébe. A pénzt részletekben, az állampénztár lehetőségeinek megfelelően fogják folyósítani.

A küldöttség megleléssel vette tudomásul a miniszter ígéretét. Másnap a minisztériumból már a konzisztórium irodájába küldték az első részletről szóló utalványt, amely százötvenezer dollárról volt kiállítva.

A megkerült Lőrinczy még mindig nem került elő a sorocai rendőrség fogházából

Lőrinczy és az elpechelt drámairó. A Vulpeanu-ügy, mint a modern bürokrácia halottja

Cluj-Kolozsvár, október 29. (Az Uj Kelet tudósítójától). Az ember jobbról is, balról is ezt a kérdést hallja:

— Mi van Lőrinczyvel? Igaz, hogy Kolozsváron van? Persze, persze, titkolják... Ilyenek ezek az újságírók...

Egész legendakör formálódott Lőrinczy személye köré. A szürke bankigazgató személye még talán a leplezés napjaiban sem érdekelté annyira az embereket, mint most, amikor már letartóztatták. Kolozsvári polgár számára legalább olyan érdekes, mint a Marmorosch Bank bukása. És nem jön. Már régen elmúlt egy hete annak, hogy Sorocaból távirat érkezett, mely orosz-román vegyesbizottságra céloz, annak kell megállapítania, hogy Lőrinczy hogyan szökött át és vissza a határon...

Pedig éppen itt az ideje, hogy hazahozzák. Már szindarabot is írnak róla. Egyik kollégánknak jutott eszébe az az ötlet, hogy színpadra viszi a kolozsvári bankigazgató obskurus ügyeit, megrajzolja a körülötte élő figurákat és megeleveníti azokat a furcsaságokat, amelyeket a nyomozati anyag szolgáltat a riporteri érdeklődésnek... Talán ez a kollégánk lett volna az egyetlen, aki jó üzletet csinált volna Lőrinczyból. Egy-két táblás-ház a helyi érdeklődés kulszarabban, jól fog manapság, az újságírókra olyan borzasztó sullyal nehezedező időkben...

De ugylátszik Lőrinczy neve rossz ómen... A kollégánknak feltámadt remények szertefoszlottak. Letartóztatták Lőrinczyt. Fuicsba ment a téma. Egy megkerült Lőrinczyról ki ír manapság szindarabot? Igen, egy Oroszországba szökött Lőrinczyról. De amikor már itthon van... Amikor már vall... Szomorú, de az író fantáziája nem versenyezhet a tényekkel...

Lőrinczy tehát még kollégánkat is elpechelte. Most szegény arra vár, hogy hátha sikerül Lőrinczynek még egyszer megszöknie.

Ezt persze őszintén szeretné. Pedig jobb volna, ha rövidesen hazakerülne. Mert már nagyon sokan beszélnek róla. Nagyon sokat és főleg nagyon felelőtlenül.

A vizsgálóbírói irodában: — Sajnos, semmi értesítés nem érkezett Sorocaból... Ugy látszik, a román-orosz bizottság még nem döntött.

Ennyi az egész újság a Lőrinczy-ügyben... Ennyi és semmi több... Igazán semmi több... Akárki mit mondjon... És főleg, akárki mit írjon...

A másik ügy: Vulpeanu. A beszercei táncmesternak híre-hamva sincs. E pillanatban a bürokrácia aktái között szenved a szenzációs érdekességű, így és elposhadó budapesti rendőrségnek mmár porosodó jegyzőkönyvei között. E öbbséggel, hogy az erdélyi rendőrség, de végül mégis a budapesti főkapitányság aratta le a bábort. Azóta pedig annyi minden történt... Például, a rendőrség mint cent megállapított, Vulpeanu meneküléseinek tanulságos történetét, ijesztő, mint a jövő generációk: ime így szabad egy modern nyomozást megvalósítani. Végül mikor már mindent megtettünk, megtudtuk, hogy hol nem volt a tanács, hogy hol nem kézbesítettek idejében a táviratokat, hogy hol gondolkozott a tanács, hogy a jegyzőkönyv megírásán egy csendőrmester, akkor aztán sor került arra, hogy Vulpeanu hazaszállításáról is beszéljünk...

A táncmester mind... vallott. Elobb akadémikusodott egy keletet, de aztán mégis mindent bevallott. Aztán jött a diplomácia...

Minden akta szépen felelt Budapestre, csak az állampolgári bizonyítvány hiányzott. Eppen két hetet elzölt... Vioreanu vizsgálóbíró panaszok:

— Fogalmam sincs, hogy mi lesz ezzel az ügyvel. Már mióta elküldtük az állampolgársági bizonyítványt. Már régen itt kellene lennie...

A Vulpeanu-ügy már végképpen elsikkadt. Elfelejtődött.

A homoszekszuális gyilkosság a repülőgép és rádió százázában a gyors diplomáciai eljárásokban elveszett.

A Vulpeanu-ügy a „modern” bürokrácia halottja... (—lay)

Gazdasági krízis? Inkább művelődjen: könyvet már 5 lejtől kezdve vehet november 1-től a Levage antikváriumban. Kérjen ingyen jegyzéket.

Kolozsvári

Takarékpénztár és Hitelbank

Részvénytársaság CLUJ, P. Unirii (volt Mátyás kir.-tér) 7.

Betéteket előnyös kamat mellett fogad el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza. — Olcsó kölcsönöket nyújt.

FÜÖKJAI: Dej, Diciosanmartin, Alba-Iulia, Targu-Mures, Oradea és Timisoara. (Dés, Dicsószentmárton, Gyulafehérvár, Vásárhely, Várad, Temesvár)

Saját tőkél 145 millió lei

AFFILIÁLT INTEZETEI: Torda-aranyosmegyei Takarékpénztár Rt. Turda-Torda Alsófehé megyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Aiud-Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Odorheiu-Szekelyudvarhelyen Cristur-Szt.-Keresztur, Szászrégenvidéki Takarékpénztár Rt. Reghin-Szászrégen és Népbank Rt. Huedin-Bánffyhungad, Szamosujvári Hitelbank Rt. Gherla-Szamosujváron.

Minden bankügyletet a legelőnyösebben végezz! Áruraktáral a vasut mellett.

A UJ K...
Fősze...
Felelő...
Hátsz...
Cikkeink...
meg...

— Szele...
jelentik: A...
prognózi...
várható l...
sal és ese...
méréslekt...
Celsius vo...

— Sk...
Nagykár...
hetekkel...
zett skarl...
és nagyob...
újabb me...
suk arány...
mindössze...
ragály te...
rosi főorv...
eszközöl.

— A N...
Aranykés...
villió, m...
di a mu...
emelkedés...
11.618 m...
kevesebb...
lévő bank...
sokkal 21...
lezettsége...
zötti arány...

Vegye

— Ameri...
ipari váls...
legtöbb ip...
ról szóló...
rohamosan...
gyobb am...
tan az ut...
melési c...
hogy a jö...
bb foly...

— Előa...
tösegéről...
kulturkőr...
előadásak...
este Erdé...
angol vál...
előadást...
meg. (Str...
ben), Bel...
sen látnak...

— A M...
lom Klubb...
lak meg...
évet. Me...
nincs sok...
ak kell a...
nível kö...
nehézsége...
s rendez...

— A m...
ója beism...
elyről je...
anu Ján...
rendeits...
asztott a...
letartoz...
tt beisi...
ának fe...
sárhelyi...
szették...
ry nem...
os vizs...
eiről, C...
szette...
orge ig...
ténések...
tolta F...
közben...
ökre n...
ideanu...
liós há...
400. C...
imbesar...
kodik...
vizsg...

HIREK

Az UJ KELET az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc
 Bukaresti szerkesztőség:
 Hátszegi Ernő, Str. Cobălcescu 54.
 Cikkeink utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— Szeles időjárás várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárás prognóza szerint kissé szeles időjárás várható lényegtelen hőmérsékletváltozással és esetleg kisebb fűtő esőkkel. A hőmérséklet Budapesten ma délben 7 fok Celsius volt.

— Skarlátjárvány Nagyváradon. Nagyváradról jelentik: Nagyváradban a hetekkel ezelőtt szörványosan jelentkezett skarlátjárvány mindinkább nagyobb és nagyobb méreteket ölt. E hónapban 18 újabb megbetegedés történt, de lefolyásuk aránylag enyhe. Október hónapban mindössze egy haláleset fordult elő. A ragály terjedésének megállítására a városi főorvosi hivatal ingyenes oltásokat eszközöl.

— A Nemzeti Bank helyzetjelentése. Aranykészlet belföldön és külföldön 8941 millió, míg a devizakészlet 1367 millió, ami a múlt heti készlettel szemben némi emelkedése jelent. Kereskedelmi tárca 11.618 millió, körülbelül 240 millióval kevesebb, mint a múlt héten. Forgalomba levő bankjegyek jelentéktelen hullámszókkal 21.812 milliót tesznek ki. A kötelezettségek és a teljes aranyfedezet közötti arány 37,17 százalék.

Vegyen még ma

— Amerikában is rohamosan élesedik az ipari válság. Newyorkból jelentik, hogy a legtöbb iparágban, mint az utolsó hónapokból statisztikai kimutatás bizonyítja, rohamosan esik a termelés. Egyik legnagyobb amerikai iparban, a zautógyártásban az utolsó hónap husz százalékos termelési csökkenést hozott és valószínű, hogy a jövő hónapban ez a csökkenés tovább folytatódik.

— Előadás az angol választások jelentőségéről. A kolozsvári Kautsky-munkáscsapatok előadásorozatának második előadásaként ma, pénteken, október 30-án este Erdélyi Kálmán tart előadást „Az angol választások jelentősége” címen. Az előadást a Vasmunkás-otthonban tartják meg. (Str. Wilson, törvényszékek szemébe). Belépés díjtalan, vendégeket szívesen látnak.

— A Menza ismeretségi estélye. A Szabó Klubban bizonyára jóhangulatban fogják megkezdeni a diákok az egyetemi évet. Mert a Menza és az egyetemen nincs sok különbség a vizgalmra. A diákoknak kell az ismeretségi estély, hogy valamilyen könnyebb tegyék az egyetemi év nehézségeit. Jó zenekar s a mindig pontos rendezés biztosítja az estély sikerét.

— A maroshévi betegsegélyző sikkasztója beismerő vallomást tett. Marosvásárhelyről jelentik: Megirtuk, hogy Bendeuanu János, a maroshévi betegsegélyző bizottság pénztárnoka több milliót sikkasztott a kezéhez befolyt befizetésekből. A letartóztatott tisztviselő a vizsgálóbíró által beismerő vallomást tett. Manipulálásnak felfedezőjét, Covrig János marosvásárhelyi központi főkönyvelőt felfüggesztették állásából azon indoklással, hogy nem elég hamar tett jelentést hivatalos vizsgálatai alkalmával nyert észleléseiről. Covrig ellenben többször figyelmeztette már egy év óta főnökét, Al. George igazgatót a maroshévi gyanús tényésekre, de az utóbbi nyilvánvalólag toltta Bendeuanu bűnös műveleteit. Az okmány szintén felfüggesztett hivatalnok névze rendkívül terhelő, hogy idean most azt is bevallotta, hogy a díós házvásárlását Marosvásárhelyen 400.000 lejrel segítette. Tegnap óta imbesanu Nicolae vezérinspektor tartódik Marosvásárhelyen a Bendeuanu vizsgálata végett.

HASZNÁLJON VALVO LÁMPÁT
 RÁDIÓJÁHOZ KIZÁRÓLAG VALVO AMELY TÖKÉLETES VISSZAADÁST BIZTOSÍT

Romániai vezérképviselő: B. Seidmann Bucuresti, Bd. Maria 30.

Harry Liedtke és társulata Kolozsváron, Aradon és Nagyváradon

A legnépszerűbb német moziszínész egyetlen személyes fellépése

Cluj-Kolozsvár, október 29. (Saját tud.) Hatalmas művészi szenzációt hirdet a kolozsvári Magyar Színház irodája. Sikerült megállapodást létesíteni Harry Liedtkevel, a legnépszerűbb európai moziszínészrel, aki mint színpadi művész is a legelső sorában foglal helyet. A megállapodás értelmében Harry Liedtke és ragyogóan összeválogatott berlini együttese egyetlen este vendégszerepelni fog a Magyar Színházban, azután pedig Nagyváradon és Aradon is tart egy-egy előadást.

Harry Liedtke és társulata november másodikán, hétfőn este egyenyed kilence órakor játszik Kolozsváron. A nagy berlini művészek Az eszményi férj című Wilde Oszkár darabot fogják eljátszani, amelyet Bruno Frank dolgozott át modern színpadra. A rendezés munkáját a híres magyar származású berlini színigazgató, Robert Jenő professzor vezette. Harry Liedtke mellett fellépnek még: Rudolf Klein Rogge, Traute Carlsen, Erika Dernburg, Ewa West, Elisabeth Markus, Max Landa, Ernst Pittschau és Ernst Schlott.

A Harry Liedtke előadás jegyeit már ma reggeltől árusítja a Magyar Színház pénztára.

Felhívás Kolozsvár zsidó közösségéhez

Felhívjuk Kolozsvár zsidóságát, hogy haladéktalanul váltsa ki a személyazonosági igazolványokat a városházán.

Joguk van a kiváltásra a következő személyeknek:

1. Minden 21 év n felüli kolozsvári lakos (nő vagy fé-fi), aki 1929 évben fel lett véve a kolozsvári otthon listába.

Minden román állampolgár, aki bár az otthonlistába nem lett felvéve, de be tudja bizonyítani aktákkal, hogy román állampolgár és hogy 1 éve kolozsvári lakos, továbbá azt, hogy egy éve fizeti a városi díjakat, vagy illetékeket.

3. Minden kolozsvári lakos, ha nem is román állampolgár, de egy éve kolozsvári

illetőségű és városi adófizető. Ezen kategóriába tartozók megkaphatják a személyazonossági igazolványt, de nem szavazó polgárok (parlamentári).

Az igazolványok kiosztása folyó év december 31-ig tart. Az igazolványok fényképpel látandók el, valamint 13,50 lej okmány és 2 lej aviatia bélyeg alkalmazandó. Ezenkívül 10 lej az igazolvány díja.

Esetleges felvilágosításokkal a pártiroda szolgál: Str. Filipescu 6. sz., minden délelőtt 10—12 között.

A Romániai Zsidó Párt kolozsvári tagozati vezetőség.

— A kolozsvári Mizרחi ifjusági csoportok Onegh Sabbath estje. A Mizרחi ifjuság rendes péntek esti Onegh Sabbath összejövetelétől során f. hó 30-án, ma este félkilenc órai kezdettel az izraelita hitközség Reg. Ferdinand 52. szám alatti téli imatermében dr. Klein Miksa, az O. Zs. P. erdélyi tartományi szervezetének ügyvezető elnöke tart érdekesnek ígérkező előadást: A zsidóság helyzete a cári Oroszországban címmel. Az előadó színes megvilágításban fogja feltárni a cári üldözések kevésbé ismert részleteit. Érdekes képet fog nyújtani előadásában a pogromok lélektani, gazdasági és társadalmi okairól. Vendégeket szívesen lát a rendezőség.

Zsidó Kórház-sorsjegyet

— A spanyol nemzetgyűlés elfogadta az új választási törvényt. Madridból jelentik: Az alkotmányozó cortex elfogadta az alkotmány választási szakaszait. Aktív és passzív választói joggal fog birni minden spanyol állampolgár nemre való tekintet nélkül, ha 23-ik életévét már betöltötte. A képviselőket öt évre fogják választani és újra választhatóak lesznek.

— Nemes harca. (Filmbemutató az Opera mozgóban). Az Opera mozgó héten a Nemes harca című pompás filmet vetíti. Témája a nagyvárosi életből van merítve. A jól kereső és boldog családi életet élő polgár életének egy tragikus korszakát mutatja. Amikor ugyanis belekerül egy szép, de ledér nő hálójába. Ő azt hiszi, hogy eljutott a boldogság paradicsomába, holott a poklok örvénye nyílik meg előtte. A film szinte zseniáltsággal állítja szembe a nyugodt, békés angol-szász családi életet a félvilági nők raffinált életével, amikor végül is a tisztesség győzedelmeskedik. A kép tiszta, a felvételek a legmodernebbek, zenéje pontosan talál a képekhez. A gyönyörű filmet méltán egészíti ki egy háborús Miky egér.

— Nagy érdeklődés nyilvánul meg a Levante mintavásár iránt. Jeruzsálemből jelentik: Az egyiptomi vasutigazgatóság a napokban hirdetményt tett közzé, amely szerint mindazok, akik 1932 áprilisban megnyíló telavivi Levante-mintavásárt meglátogatják, ötven százalékos árkedvezményre tarthatnak igényt a vasúti vonalakon. Hasonló díjkedvezményeket helyeztek kiállításba Itália, Franciaország, Belgium is állampolgáraik számára. Nevezett országok hivatalosan is résztvesznek a mintavásáron. Anglia részéről erős támogatást vár a mintavásár igazgatósága.

— A fogak sohasem vesztethetik el természetes szép színüket, ha jó fogpaszta és alkalmasfogkefe használata mellett rendszeres kezelésben van részüik. Azok a csapadékok, amelyek a szájjüreg nyálkaiból képződnek (fogkő, lerakódás, baktériumfészkek, amelyeket kávé, tea és dohány idéznek elő) és számos olyan dolgok, amelyek a higanytartalmu Amalgamtömések következményei — mindezek gyakran, gyorsan és intenzíven változtatják meg a fogak külsejét. Ön csakis alapos és rendszeres ODOL-lal való ápolással tudja megóvni fogait attól, hogy fehér sűgűket el ne veszítse. Az ODOL fogpaszta kolloidális alkotórészei gazdagságánál fogva eltávolítja az összes tisztátalan lerakódásokat, megszünteti a kellemetlen lehelletet.

— Újra erőre kaptak az ukrán terrorista akciók. Varsóból jelentik: Tarnopol környékén az újra erőre kapott ukrán terrorista akciók miatt tömeges letartóztatások történtek.

— Hirdetmény. A közönség tudomására hozzuk, hogy október 31-től kezdve az autobusok átszállójegyet 8 lejre emeljük fel. Az áremelkedés oka az, hogy a benzín és olajárak emelkedtek és a gumiáraknál is emelkedés észlelhető. A Rapid autobusztársaság.

Főnyeremény: 1.000.000 le!

NAPROL-NAPRA

A német filmiparban 20 százalékos fizetésredukciót visznek keresztül. A filmgyárak a fizetésleszállítások ellenőrzésére közös irodát fognak fenntartani. A fizetésredukció vonatkozik a művészi és a technikai személyzetre is.

Weissmüller, a professzionistává lett amerikai csodaszó, kitűnő feltételekkel szerződést kapott Hollywoodba. Ahhoz azonban, hogy filmen szerepelhessen, orrát meg kell operáltatnia, amibe készsággal beleegyezett s aláírta szerződését.

Az amerikai élőkínai exczsászár a pekingi törvényszék előtt váloper indított felesége ellen. A váloper befejezést nyert s az exczsászár 50 ezer dollár végkielégítést kapott.

Jack Dempsey amerikai boxbajnok rövidesen vissza akar térni régi győzelmei színhelyére, a ringbe. Az egykori dollár-milliomos boxbajnok a newyorki tőzsdékrachon néhány milliót elvesztett s most egészen szegény ember. Emiatt határozta el magát arra, hogy újra boxolni fog.

Huzás: november 1.

A napokban tették közzé a római Propaganda Fide — a missziós propaganda alapjának — jelentését. A mérlegről kiderül, hogy a missziós alapok igen tekintélyes részét zsidók térítésének céljaira használták fel. 1930-ban kereken hatvanhárom millió lírat adtak ki térítési célokra.

A zvolini rabbi kezdeményezésére Varsóban a napokban megalakult az öngyilkosság elleni zsidó liga. A liga megalakítására különös okot adott az a körülmény, hogy az utóbbi hetekben a munkanélküli zsidók között megdöbbentő arányban harapózott el az öngyilkosság. Igen sok zsidó család vesztette el kenyérkeresőjét és a hátramaradtak a legirtózatossabb nyomorban élnek. A varsói zsidó hitközség vezetősége a napokban gyűlést tartott, amelyben nem foglalkozott egyébbel, mint a zsidók munkanélküliségével és nyomorával. Kilenetagu bizottságot jelölt ki azzal a feladattal, hogy kezdje meg a segélyezés munkáját. A bizottság tagjai között helyet foglalnak a zvolini rabbi és számos lengyel-zsidó előkelőség. A bizottság magáévá tette az öngyilkosság elleni liga ügyét is, amelyet minden erejével támogatni fog.

— Cáfolták az osztrák államvasutak bérbeadásáról szóló híreket. Bécsből jelentik: Hivatalosan cáfolták az osztrák államvasutak bérbeadásáról, illetve eladásáról forgalomba került híreket.

— Lengyelország határait érintő kérdésben senkivel sem ül le tárgyalni. Varsóból jelentik: Zaleski választott Borah amerikai szenátornak a lengyel korridorról tett nyilatkozatára. A lengyel külügyminiszter hangoztatja, hogy Lengyelország határait érintő kérdésekben nem ül le tárgyalásztalhoz senkivel.

— Tűzvész támadt a váci fegyházban. Budapestről jelentik: A váci fegyintézetben tűz támadt. A tüzőtökkel együtt rendőri karhatalom is kivonult a tűzhöz, hogy a rabok esetleges nyugtalankodásának elejét lehessen venni. A tüzőtőség gyorsan eloltotta a tüzet s így semmi incidens nem történt. A tűzvizsgálatot elrendelték.

— Szünetelnek a svájci-német kereskedelmi tárgyalások. Berlinből jelentik: Bernben a svájci-német kereskedelmi tárgyalásokban szünet állott be. A delgációk kormányalkohoz fordultak újabb utasításokért. A német delegátusok egyelőre még Bernben mardnak.

adott a

ég min-procai

mint a modern

g a Lörinczy-ügy

anu. A beszercei

vallott. Előbb

erült Buda-

nyom mi lesz ezzel

modern" bürokrá-

kább művelődjön:

1937

Színház—Művészet

Tolnay Andor Kolozsvárott

Vasárnap este a „Hamburgi menyasszonyban“ lép fel

A kolozsvári közönség dédelgetett kedvence, Tolnay Andor holnap érkezik meg és vasárnap este fog fellépni a „Hamburgi menyasszonyban“.

Ma este is, holnap este is, holnapután is Cs. Sz. K. A színház nagy operette szén zációja, a „Cs. Sz. K. kerül színre ma este másodsor, szombaton este harmadszor és vasárnap d. u. 5 órákor negyedszer.

A Magyar Színház heti műsora

Péntek: Cs. Sz. K. (Csalódott szerelmek klubja, 2-odszor. Napi bérlet 5. szám, B. Sorozatszám: 34.)

Szombat d. u. 3-kor: Lehullott a rezgő nyárfa... (Ifjúsági operett-előadás, nagyon olcsó helyárakkal. Karácsonyi Ili, Neményi Lili, Tompa Béla, Háász Aladár, Putnik Bálint, Leövey, Selmezi, Réthely fellépése. Sorozatszám: 35. Bevezető előadást tart: Rác József.)

Szombat este 8¹/₄-kor: Cs. Sz. K. (Csalódott szerelmek klubja. Operett-újdonosság, 3-adszor. Napi bérlet 6. szám, A. Sorozatszám: 36.)

Vasárnap d. u. 5-kor: Cs. Sz. K. (Csalódott szerelmek klubja. Operett-újdonosság, 4-edszer. Rendes helyárakkal. Sorozatszám: 37.)

Vasárnap este 8¹/₄-kor: Hamburgi menyasszony. (Operett-repriz. Tolnay Andor vendégjátéka. Lengyel Irén és Neményi Lili fellépése. Rendes helyárak. Napi bérlet 6. szám, B. Sorozatszám: 38.)

Hétfőn este 8¹/₄-kor: Harry Liedtke és berlini teljes társulatának vendégjátéka: Az eszményi férj (Nem mozi-előadás! A művészek személyes fellépése! Főszereplők: Harry Liedtke, Traute Carlsen, Erika Dernburg, Elisabeth Márkus, Eva West, Max Landa, Rudolf Klein Rogge, Ernst Pittschau, Ernst Schlott. Felemelt helyárak! Bérletszűnet. Sorozatsz.: 32

CORSO-MOZGÓ műsora

Péntek 3, 5, 7, 9 órákor: A román. Főszereplő: Greta Garbo, kinek szépsége, eleganciája és játéka tündököl e romantikus drámában. Műsor előtt: Hangos világhíradó és burleszk.

Szombat 3, 5, 7, 9 órákor: A román.

Vasárnap d. e. 11 órákor: Patt és Patachon. vigjáték matiné. Olcsó helyárakkal. Műsor előtt: A beszélő kutyák. burleszk.

Vasárnap 3, 5, 7, 9 órákor utoljára: A román, Greta Garbo gyönyörű romantikus drámája. Műsor előtt: Hangos világhíradó és burleszkek.

Olcsó könyvvásár!

Aldanov: A gondolkodó ördög. 1—3 kötet 450 L
Bacsó: Novellák 30 L
Coster: Nászutazás 40 L
Barbusse: Jézus 65 L
Barbusse: Világosság 30 L
Csehov: A vizsgálóbíró 50 L
Domela: Az álherceg 50 L
Dollar: Mess Mend 40 L
Dreiser: Amerikai tragédia 3 kötet 500 L
Ego: Mari 5 L
Feldmann: Az anya teste 40 L
France: Fehér kövön 120 L
Glaeser: 909-esek 95 L
Galsworthy: Testvériség 48 L
Gergely: Achrem Ficko 150 L
Gorgij: Gyonás 60 L
Gorgij: Beszög 120 L
Gorgij: Emberek között 110 L
Hamsun: Őszi esillagok 15 L
Hamsun: Éhség 50 L
Hamsun: Új föld, két kötet 80 L
Hasek: Svejk I. II. 190 L
Hugó: Tenger munkásai I. II. kötet 100 L
Hugó: Nevető ember I. II. 150 L
Irving Rip van Winkle 5 L
London: Adam előtt 45 L
London: Vaspata 135 L
Nagy Lajos: A jó fiu 5 L

SELECT-MOZGÓ műsora

Péntek: Boszporuszi éjszakák, német párbeszédű hangos dráma, Claude Farrère „Ember, aki ölt“ c. regénye nyomán, főszerepekben: Conrad Veidt, Heinrich George és Trude von Molo.

Szombat: Boszporuszi éjszakák.

Vasárnap: Boszporuszi éjszakák.

Szinkör-Mozgó műsora

Pénteken és a következő napokon 3 előadás, pontosan 3, háromnegyed 5 és fél 7 órai kezdettel. Nagyszabású három műsor: I. Bimbó mint torreador. II. A szép kék Dunánál, a régi császár város gyönyörű panorámája, a bécsi filharmonikusok közreműködésével. Strauss zenéjével. III. A marokói kávéház. (Korda Sándornak, a világhírű magyar filmrendezőnek paratlanul izgalmas, érdekes szerelmi drámája, a főszerepekben Fifi Dorsay és J. Harold Murray. Elragadó mese, ragyogó dalok és táncok.

URANIA-MOZGÓ műsora

Péntek: Schmeling és Stribling világhírű boxmérkőzése, ezenkívül: A varsói citadella.

Szombat: Schmelin és Stribling világhírű boxmérkőzése. Ezenkívül: A varsói citadella.

Vasárnap: Schmeling és Stribling világhírű boxmérkőzése. Ezenkívül: A varsói citadella.

TŐZSDE

Kolozsvár, október 28. Márka 40, holland frank 6.70, líra 8.80, cseh korona 4.97¹/₂, pengő 27, dinár 3, schilling 22.50, svájci frank 33.15, zloty 19.50, belga frank 24.

Bukarest. Francia frank 6.40, font 660, dollár 167.70, belga frank 23.30, líra 8.80, svájci frank 33.05, cseh korona 4.97, márka 39.60, holland forint 68.10.

Zürich. Márka 1.20, holland forint 206.80, dollár 510¹/₄, font 19.95, francia frank 20.09¹/₂, líra 26.40, cseh korona 15.10, pengő 90.02¹/₂, líra 26.40, dinár 9, lej 30.4, zloty 57.20.

Nagy Lajos: Bérház 60 L
Renn: Háboru 160 L
Révész B.: A nagy börtön 5 L
Révész B.: Új novellák 35 L
Rubin: Az ember, aki tőke és kamat 30 L
Sinclair: Kutató Sámuel 66 L
Sinclair: Acs fiának hívnak 132 L
Sinclair: Özönvíz után 50 L
Sinclair: 100% 90 L
Swinnerton: Estétől — reggelig 50 L
Szakasits: Családi tűzhely 5 L
Szilágyi Sándor: Új pásztor 95 L
Tolsztoj: Mérceláb 40 L
Turgenev: Kivégzés 40 L
Tillier: Benjámin bácsi 30 L
Victor W.: Egy a sok közül 40 L
Vámbéry: Sajtóbilincsek 5 L
Várnai: Háboru 5 L
Várnai: Sorsunk, életünk 5 L
Voltaire: Zadig 40 L
Zola: Álom 35 L
Zola: Pénz 40 L
Zola: A malom ostora 5 L
Zola: Lourdes 100 L
Zola: Róma 100 L
Zola: Páris 100 L
Zola: Jó polgári koszt 35 L
Zola: Claude vallomása 35 L

Megszerezhetők az Új Kelet könyvostályában

Előzetes kiadás: A költészet és a nyelvészet. Új Kelet Könyvtár. Budapest, 1931. október 30.

KÖZGAZDASÁG

Az iparcikkek árleszállítását tervezi a kereskedelmi minisztérium

Az iparfelügyelőségek utasítást kaptak az előmunkálatok elvégzésére

Bucuresti-Bukarest, október 29. Az ipari és kereskedelemügyi minisztérium néhány nappal ezelőtt rendeletet küldött az összes kerületi ipar felügyelőségekhez, melyben utasítja őket, hogy az iparfelügyelőségek sürgősen készítsék el javaslataikat az ipari cikkek árainak leépítésére. Az utasítás felhívja az iparfelügyelőket, hogy statisztikát készítsenek — 1929 januárig visszamenőleg — a nyersanyagok, félkészgyártmányok árainak és a munkabéreknek alakulásáról, az adóterhek növekedéséről, a vállalatok hitelezéséről és azok kamatterheiről.

Az iparfelügyelőségek már megkezdtek ezeknek az adatoknak összegyűjtését és Kolozsváron nyolc-tíz napon belül ezt a munkát be is fejezik. A rendelet értelmében az összegyűjtött adatok tíz nap múlva az ipari és kereskedelemügyi minisztériumhoz kell felküldeni, ahol azt feldolgozzák és elkészítik a kormány hivatalos terveze-tét az ipari cikkek árainak leépítésére. Megbízható helyről nyert értesüléseink szerint ez az akció párhuzamos az UGIR által beindított akcióval, illetőleg az iparcikkek árleszállításáról hozott határozatával.

SPORT

Általános érdeklődés előzi meg a szatmári Törökves kolozsvári szereplését

Cluj-Kolozsvár, október 29. (Az Új Kelet tudósítójától.) A Haggibbor-szatmári Törökves mérkőzésre a Haggibbor kitűnő együttest szerepeltet, melyben az új kapus, Király mellett Klein József és Rosenfeld Gyuri is játszani fognak. A Haggibbor futballcsapata az idei szezonban szépen fejlődött és Klein beállításával biztos halvesor is emeli az együttes szintjét. A szatmári Törökves néhány klasz-szifutballistával jön Kolozsvárra. — A mérkőzést megelőzően a Románia-KMSC bajnoki mérkőzés kerül lejátszásra, ami szintén érdekes találkozó lesznek ígérkezik.

RADIO MŰSOR

Péntek, október 30.

Bukarest. 17: Rádiózenekar. 21: Fuvola hangv. 21.45: Zongorahangv. 22.15: Hegedűhangv.

Budapest. 9.15: Katonazene. 9.30: Hírek. 12.05: Grammfónhangverseny. — 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4.15: Novellák. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: Gyermekszoba. 5.30: Szalonzene. — 6.30: Gyorsirótanfolyam. 7: Operaáriák. 7.30: Cigányzene. 8.30: Színmű előadás. Utána pontos időjelzés, időjárás. 10.10: A Magyar Külügyi Társaság előadása, majd Bécs. 19.40: Mandolinhangv. 20.30: Filharmonikus hangv.

Berlin. 22.35: Hegedű- és zenekari verseny.

Frankfurt. 22: Fuvós kamarazene.

Langenberg. 23: Jazz.

Stuttgart. 19.45: Szórakoztató zene.

Varsó. 20.15: Filharmonikus hangv. 23: Tánczene.

Kattowitz. 23: Grammfón.

Milánó. 19.20: Vegyes zene.

Prága. 22.20: Kvartett.

Brünn. 21: Szólisták zenekarral.

Kassa. 19.50: Rádiózenekar. 21: Áriák. 21.25: Zongorverseny. 21.50: Grammfón.

Osló. 19.30: Hegedűverseny.

Toulouse. 20.45: Operadalok. 22: Könyvnyű zene. 24: Spanyol dalok. 24.30: Szimfonikus zene.

Svájci Aleman adó: 20: Svjci dalok. Svájci Romand adó: 20.20: Ábrándok. 20.35: Hangverseny.

Palermó. 20.20: Grammfón. 21: Vegyes hangv.

Apróhirdetések

Újra megnyitott Léb ort. kóser étterme Malom ucca 14. szám alatt! Izletes ételek, olcsó árak, kellemes helyiség. Utazóknak 10 százalék kedvezmény. Abonoma, esküvők, bankettek olcsó áron.

Kiadó ujonnan festett kétszobás modern lakás november 1-re. Cim Széchenyi tér 37. I. em.

Jobb izr. családnál urileány teljes ciltást kaphat. Cim a kiadóban.

Keresek különbejáratu butorozatlan szobát, esetleg fürdőszobával november 1-re. Cim a kiadóban.

Egyetemi hallgató héber nyelv, valamint az összes liceumi tantárgyak tanítását vállalja nagyon mérsékelt áron, esetleg lakás, vagy koszt ellenében. Szíves ajánlatokat „Gordonist“ jelígre a kiadóba kér.

Kiadó különbejáratu, parkettes butorozott szoba komplett hálóval, Calea Regele Ferdinand 107., földszint, utolsó ajtó.

Kántor-hitoktatótanító (rabbihelyettes) tenorhangv. eddig külföldön működött, nyelveket beszélő uriember megfelelő állást keres. Megkereséseket „Arzi“ jelígre a kiadóba kér.

Kaucióval rendelkező vezető keresünk saját engedélyünkkel bíró vendéglőnkbe. Regele Ferdinand 70. Bogsza.

Perzsaszőnyegek, antique butorok, művészeti festmények árverése 31-én, szombaton délután 4 óratól. „Arta“, Cluj, Str. Avram Iancu 3.

Előkelő külföldi biztosító társaság fizetési titkárt keres, szakismeret nem szükséges. Cim a kiadóban.

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt.

CLUJ, C.A.L. REG. FERD 7 SZ.

Fiókintézetei: Dej-Dés, Beclean-Betlen, Cehul-Silvaniei-Szilágycsel, Jibou-Zeibó, Zălău-Zilah. Affiliált intézetek: A Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár R.-T., Aiud-Nagyenyed és ennek Uioara-Marosujvár fiókiintézete

Saját tőkél 60 millió lej

Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Átutalásokat bel- és külföldre legelőnyösebben és leg pontosabban eszközöl

Engedélyezett devizahelyi

XIV. ÉVFOLYAM
Cluj—K
október
5692 É

As Új Kelet
és bansági

Cikkeink ut
forrás meg

Kéziratokat
megőrzésük

Kiürítik, v
nem ürítik

A Népszöveg
pánok őrítsek
kormány és a
jelentették, ho
hiszen a Népsz
állani. Kina is
van: ha Japán
Mi történt ern
Mandzsuriát, K
sitott.

A Népszöveg
illeti, a gyakor

Most azután
egy nagyt és
tette. Egyszer
üríti ki Mandz
vele közvetlen
— még nem je
ki fogja — n
tárgyalásokra
lán, ha a mozg

Japán tehát
Mi történt ern
Mandzsuriát, K
sitott.

A Népszöveg
változtatlan t
mét alávetik m
kezéseinek. El

Egy példa,

A bülc és e
óta több mind
ben, mint a c
nöke. Szimbo
alkonyáról át
latnak, amely
egyedüli világ
sötétségben.

Ez a mindig
és népes gyűl
dött az elmúlt
A nagy és n
vák köztársas
fordulóját ün
alapítója, első
ennek a köztá

Más államfé
szavakkal dic
minden rendű
az országának

Masaryk eg
bombasztikus
Azt mondott
megalapításak
be a közhivat
megfelelő mor
zetség híjján
Korrupciót csi
tani ezeket és
laiból különös
is foglalkozna

Ez beszéd.
Igy kell me
szebb napját.
Vajjon nem
példát nálunk

Jorga és
napszám

Egy pedagóg
szidja: minden
jelenség. Az
szidja a saját
kat, már több
szenczió. A
oktatásügyi m
olyan — mond
kel illeti a ne
komolyan ven
— mi is a leg
— tanítókkal s

A Neamul
mosairól nem
mint azt, hogy
tási ügynökök
ba tett perek
sokra vonatko
eltulajdonítás
vált. Az iskol
A tanítók nem
ehelyett izgat
bomlasztó cse